

แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี พ.ศ.2566 - 2570

กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2568)

The Five-Year Strategic Plan (2023 - 2027)
Department of Climate Change and Environment (DCCE)
Ministry of Natural Resources and Environment

คำนำ

ภายใต้การดำเนินงานของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ที่ได้มีการปรับภารกิจและโครงสร้างของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเดิม ตามพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. 2566 เพื่อรองรับภารกิจสำคัญในการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ภายใต้บริบทของความร่วมมือระดับสากล การดำเนินงานดังกล่าวสะท้อนถึงความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศด้วยการประสานงานร่วมกันทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและสร้างความยั่งยืนให้กับประเทศไทยและชุมชนโลก และเพื่อให้การดำเนินงานของกรมฯ มีเป้าหมายและแนวทางที่ชัดเจน จึงได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ซึ่งให้ความสำคัญกับการพิจารณาความสอดคล้องเชื่อมโยงกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพิจารณาเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แห่งสหประชาชาติ และพันธกรณีทางการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการศึกษาบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอย่างครบถ้วน

กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนปฏิบัติการฉบับนี้ จะสามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมในการขับเคลื่อนภารกิจไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารในการกำกับติดตามผลการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมให้เกิดผลสัมฤทธิ์และบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร	1
ส่วนที่ 2 ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560	5
2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ 1)	6
2.2 แผนระดับที่ 2 (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)	10
2.3 แผนระดับที่ 3 (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)	17
2.4 ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม	18
ส่วนที่ 3 ความสอดคล้องกับเป้าหมายและข้อตกลงระดับนานาชาติ	19
3.1 เป้าหมายการพัฒนายั่งยืน Sustainable Development Goals – SDGs	20
3.2 พันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง	22
ส่วนที่ 4 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบต่อภารกิจของ กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม	28
4.1 สถานการณ์ปัจจุบันของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับโลก	29
4.2 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอาเซียน	39
4.3 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทย	48
4.4 ภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม	51
4.5 ความท้าทายและผลกระทบต่อภารกิจของกรม	52
ส่วนที่ 5 สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการ 5 ปี	57
5.1 ภาพรวมของแผนปฏิบัติการ 5 ปี	58
5.2 แผนย่อยภายใต้แผนปฏิบัติการ 5 ปี	59
5.3 ประมาณการวงเงินงบประมาณรวม (2566 – 2570)	68
5.4 ความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) ของแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติกับแผนปฏิบัติการ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม	73
ส่วนที่ 6 การติดตามและประเมินผล	73
6.1 กรอบแนวคิดการประเมินผล	74
6.2 การติดตามและประเมินผล	75
6.3 ส่วนงานภายใต้แผนปฏิบัติการ 5 ปี	77
เอกสารอ้างอิง	78

ส่วนที่ 1

บทสรุปผู้บริหาร

ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร

ด้วยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติการของส่วนราชการโดยจัดทำเป็นแผนห้าปี ซึ่งต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง กรอบกับภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมในการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมของประเทศ การดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ รวมทั้งประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศด้านการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ จึงได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อใช้เป็นทิศทางการดำเนินงานของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม

แผนปฏิบัติการ ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมได้นำยุทธศาสตร์ชาติมาใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผน ได้แก่ **ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม** โดยมีเป้าหมาย ได้แก่ อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล พึ่งพาและสร้างใหม่ ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจของประเทศ ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ รวมถึงสอดคล้องกับ **ยุทธศาสตร์ชาติด้านสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อนประเด็นต่างๆ และ **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ** มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ในประเด็น (6) พื้นที่และเมืองน่าอยู่ อัจฉริยะ (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ และ (23) วิจัยและพัฒนานวัตกรรมมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้แผนปฏิบัติการ ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นทิศทางการดำเนินงานของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งกระบวนการในการแผนปฏิบัติการ ระยะเวลา 5 ปีฯ ครอบคลุมวิธีการศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารของกรมฯ การสนทนากลุ่มกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกของกรมฯ เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในโดยใช้เครื่องมือ Seven-S Framework of McKinsey และวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกโดยใช้เครื่องมือ PESTEL Analysis และใช้เครื่องมือ TOWS Matrix ในการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์และกลยุทธ์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุพันธกิจและวิสัยทัศน์ ซึ่งสาระของแผนปฏิบัติการฯ มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การพัฒนานโยบายและมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและ Climate Resilience อย่างยั่งยืน มีเป้าหมายหลักในการผลักดันและพัฒนานโยบายกฎหมาย และแผนงานที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ และบริบทของประเทศ เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ และการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นการบูรณาการมาตรการต่างๆ และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทรัพยากร และเทคโนโลยีสำหรับการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษาและพัฒนานโยบาย ข้อตกลง และกลไก เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของอนุสัญญาระหว่างประเทศและเป้าหมายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทย การเสริมสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการดำเนินงานด้านนโยบายสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการพัฒนาโครงการด้านกฎหมาย แผนแม่บท และมาตรการสนับสนุน เพื่อสร้างรากฐานในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว

ประเด็นที่ 2 การพัฒนาโลกและเครื่องมือเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ มีเป้าหมายในการพัฒนามาตรการ กลไก และเครื่องมือเชิงนโยบายที่มีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยคำนึงถึงความสามารถในการใช้งานในระดับสาขาและระดับพื้นที่ รวมถึงการผลักดันกลไกทางการเงินที่สนับสนุนเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนามาตรฐานเชิงวิชาการในการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาตลาดคาร์บอน เช่น Thailand ETS และ Carbon Credit Mechanism การจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกให้แม่นยำขึ้น การพัฒนาโลกทางเศรษฐศาสตร์ เช่น Green Budgeting และ Climate Finance Mechanism รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือที่สนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นที่ 3 การส่งเสริมเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีเป้าหมายเพื่อสร้างสังคมที่มีความตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และส่งเสริมพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมผ่านการทำงานร่วมกับเครือข่ายและภาคีที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน โดยเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมและความเข้าใจของประชาชนผ่านการสื่อสารเชิงรุก ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาโลกการสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนักรู้ด้านสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระบบการศึกษา การพัฒนาโครงการที่สนับสนุนให้ประชาชนมีพฤติกรรม Climate Friendly และการสร้างเครือข่ายระดับท้องถิ่นที่สามารถดำเนินกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างต่อเนื่อง

ประเด็นที่ 4 การพัฒนาข้อมูล งานวิจัย และองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีเป้าหมายในการยกระดับการบริหารจัดการข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงงานวิจัยเข้ากับการตัดสินใจเชิงนโยบาย และพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการติดตามและประเมินผลสถานการณ์ในระดับชาติ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนารอบการวิจัยที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาศูนย์ข้อมูลและระบบติดตามการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่มีความแม่นยำ การส่งเสริม การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในเชิงปฏิบัติ และการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการคาดการณ์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้สามารถวางแผนรับมือกับความเสี่ยงในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 5 การพัฒนาขีดสมรรถนะองค์กรสู่ความเป็นองค์กรอัจฉริยะและยั่งยืน (Smart and Sustainable Organization) มีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพองค์กรให้เป็นองค์กรอัจฉริยะที่มีประสิทธิภาพและความยั่งยืน โดยเน้นการปรับโครงสร้างองค์กร การพัฒนาทรัพยากรบุคคล และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาสำคัญ ได้แก่ การปรับโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับภารกิจ การพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลด้วยข้อมูลเรียลไทม์ การเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการทำงาน และการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีความคล่องตัวและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2

ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนัยของ
มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560

ส่วนที่ 2 ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560

2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ 1)

2.1.1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (หลัก)

(1) เป้าหมาย

(1.1) อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม
ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืน มีสมดุล

(1.2) พื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ

(1.3) ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ

(1.4) ยกย่องระดับกระบวนทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากร
ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

(2) ประเด็นยุทธศาสตร์

(2.1) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว มุ่งเน้น
การพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างเป็นธรรม บนพื้นฐานของการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยใช้เศรษฐกิจ
ฐานชีวภาพเป็นกลไกสำคัญ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเสี่ยงจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และ
ลดปัญหาความขาดแคลนทรัพยากร ประกอบด้วย การส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่เป็นมิตร
กับสิ่งแวดล้อม การเพิ่มพื้นที่สีเขียวและป่าไม้ การอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ
โดยเฉพาะสัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ การส่งเสริมให้คนในสังคมมีความรับผิดชอบต่อสังคม
มีความเอื้ออาทร และเสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม และการสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานของรัฐจัดซื้อ
จัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(2.2) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล มุ่งเน้น
การพัฒนาเศรษฐกิจจากกิจกรรมทางทะเล ควบคู่ไปกับการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน
ประกอบด้วย การถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องทะเล การเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล การปรับปรุง
และฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการพัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตร
ต่อสิ่งแวดล้อม

(2.3) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ
มุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติ และ
ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(2.4) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ
มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นการพัฒนาเมืองน่าอยู่ในทุกภาคของประเทศ โดยให้
ความสำคัญกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การบริหารจัดการเมืองที่มีประสิทธิภาพ สิ่งอำนวยความสะดวกที่
ครอบคลุมคนทุกกลุ่ม การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และความยืดหยุ่นในการรับมือ
กับการเปลี่ยนแปลง

(2.5) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล ด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน ลดความเข้มข้นของการใช้พลังงานในภาคอุตสาหกรรม และพัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหาร

(3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

(3.1) การเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว แผนปฏิบัติราชการฯ มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานชีวภาพ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต

(3.2) การเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล แผนปฏิบัติราชการฯ ให้ความสำคัญกับการดูแลฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

(3.3) การเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ แผนปฏิบัติราชการฯ มุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ

(3.4) การพัฒนาพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ แผนปฏิบัติราชการฯ มีเป้าหมายให้ทุกเมืองในประเทศไทยมีการบริหารจัดการสู่ความยั่งยืน

(3.5) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน แผนปฏิบัติราชการฯ มุ่งเน้นการสร้างวิถีชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2.1.2 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (รอง)

(1) เป้าหมาย

(1.1) ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ และยั่งยืน

(2) ประเด็นยุทธศาสตร์

(2.1) โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก โครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศไทยในการก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจอาเซียน และเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย ในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและรุนแรง โครงสร้างพื้นฐานจะครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคม พื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐาน ทางเศรษฐกิจ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน บุคลากร และเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก ซึ่งมีประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ประเด็นเพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ สร้างศูนย์กลางเศรษฐกิจและนวัตกรรมแห่งใหม่ ในส่วนภูมิภาคคู่ขนานกับการเติบโตของกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยยกระดับจังหวัดสำคัญของไทย ส่งเสริมการพัฒนาในเชิงพื้นที่ พัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง และสร้างเมืองเศรษฐกิจเฉพาะด้านเพื่อส่งเสริมการสร้างคลัสเตอร์ของเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ภายใต้ระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมซึ่งมีมหาวิทยาลัยแต่ละภูมิภาค สถาบันการศึกษาท้องถิ่น และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเป็นแรงขับเคลื่อนการยกระดับจังหวัดสำคัญเป็นเมืองเศรษฐกิจประจำภาค เพื่อเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจในแต่ละภาคที่เชื่อมต่อกับเมืองเศรษฐกิจอื่นและเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้าน และกระจายศูนย์กลางการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ภาคต่าง ๆ ของไทย การสร้างเมืองเศรษฐกิจเฉพาะด้านโดยอาศัยความได้เปรียบที่แตกต่างกันของแต่ละจังหวัด ซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนาคลัสเตอร์ของเกษตรอุตสาหกรรม และบริการ

พร้อมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ เพื่อให้เมืองเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ดึงดูดการลงทุนใหม่ โดยการส่งเสริมให้เมืองเป็นเจ้าภาพ จัดเทศกาลความคิดสร้างสรรค์ และวัฒนธรรม ระดับสากล โดยให้ความสำคัญกับการใช้มหาวิทยาลัยในแต่ละภูมิภาค และสถาบันการศึกษาท้องถิ่น ขับเคลื่อนองค์ความรู้ด้านนวัตกรรม เพื่อให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจในแต่ละภาค

(3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

(3.1) โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก แผนปฏิบัติราชการฯ ให้ความสำคัญกับ การเพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ สร้างศูนย์กลางเศรษฐกิจและนวัตกรรมแห่งใหม่ใน ส่วนภูมิภาคคู่ขนานกับการเติบโตของกรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ ในแต่ละภาคที่เชื่อมต่อกับเมืองเศรษฐกิจอื่นและเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้าน และกระจายศูนย์กลาง การพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ภาคต่างๆ ของไทย การสร้างเมืองเศรษฐกิจเฉพาะด้านโดยอาศัยความได้เปรียบ ที่แตกต่างกันของแต่ละจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในประเด็นที่มุ่งเน้นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน

2.1.3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (รอง)

(1) เป้าหมาย

(1.1) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการพึ่งตนเองและ การจัดการตนเอง เพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

(2) ประเด็นยุทธศาสตร์

(2.1) การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพา ตนเอง และจัดการตนเองได้ โดยการส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระดับครัวเรือน เสริมสร้าง ศักยภาพของชุมชนในการพึ่งพาตนเองและพึ่งพากันเอง รวมไปถึงการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชน และสร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับชุมชน

(3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

(3.1) การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม แผนปฏิบัติราชการฯ ให้ความสำคัญกับ การเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อรองรับ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ ประชาชนมีความ พร้อมในการตั้งรับและปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการ พัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง

2.1.4 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (รอง)

(1) เป้าหมาย

(1.1) ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

(1.2) ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

(1.3) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(1.4) กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

(2) ประเด็นยุทธศาสตร์

(2.1) ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส มุ่งเน้นให้หน่วยงานของรัฐ ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ และมีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และมีความโปร่งใส เพื่อสร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน โดยมาตรการสำคัญในการดำเนินงานตามประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ประกอบด้วย การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนวหน้าของภูมิภาค ปรับปรุงกลไกการปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีลักษณะบูรณาการ และสามารถส่งเสริมภารกิจของภาคส่วนต่าง ๆ ปรับปรุงบทบาทและกลไกภาครัฐให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการประกอบการ กำหนดกฎระเบียบที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจภาคเอกชนทุกขนาด ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว

(2.2) ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนา ในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ ภาครัฐต้องบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย เชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ ผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ระบบการเงินการคลังประเทศต้องสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และมีระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในทุกระดับ

(2.3) ภาครัฐมีขนาดเล็ก gọn เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาประเทศ การปรับโครงสร้างภาครัฐให้มีขนาดเล็ก ก่อเหมาะสมกับบทบาทและภารกิจ ภาครัฐต้องมีขีดสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล และปรับวัฒนธรรมการทำงาน ให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ในรูปแบบ “ประชารัฐ” เพื่อขับเคลื่อนประเทศไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

(2.4) ภาครัฐมีความทันสมัย มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาภาครัฐให้มีความทันสมัย เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยมุ่งเน้นการนำนวัตกรรมเทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล เข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า มีการปรับโครงสร้างระบบราชการให้องค์กรมีความยืดหยุ่น คล่องตัว รวมถึงการพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และพัฒนาบุคลากร ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีจิตบริการ เพื่อให้ภาครัฐสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเทียบเท่ามาตรฐานสากล

(3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

(3.1) ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส หลายส่วนของแผนปฏิรูปราชการฯ สะท้อนแนวคิดนี้ การให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การจัดการขยะที่ต้นทาง และการส่งเสริมเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน นอกจากนี้ ยังเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เครือข่าย อาสาสมัคร และภาคประชาสังคม การพัฒนาบริการภาครัฐให้สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส โดยแผนปฏิรูปราชการฯ ระบุถึงเป้าหมายในการพัฒนาแพลตฟอร์มกลาง เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชน และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการภาครัฐ การตอบสนองความ

ต้องการของประชาชน แผนปฏิบัติราชการฯ มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น ปัญหาขยะ มลพิษ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามของภาครัฐในการตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

(3.2) ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนา ในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ แผนปฏิบัติราชการฯ จัดทำขึ้นภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการบูรณาการแผนต่าง ๆ ในทุกระดับให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้เกิดพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

แผนปฏิบัติราชการฯ มีความสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะในประเด็น (6) พื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ (23) วิจัยและพัฒนานวัตกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติราชการฯ กับแผนระดับบน และความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาประเทศในทุกมิติ และแผนปฏิบัติราชการฯ ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารงานแบบบูรณาการที่ต้องการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน นอกจากความสอดคล้องแผนระดับต่าง ๆ แล้ว แผนปฏิบัติราชการฯ ได้มุ่งเน้นการบรรลุ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกับเป้าหมายระดับชาติ และความพยายามที่จะสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมไปพร้อม ๆ กัน

(3.3) ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาประเทศ แม้ว่าแผนปฏิบัติราชการฯ ไม่ได้กล่าวถึงการลดขนาดภาครัฐโดยตรง แต่เน้นการปรับโครงสร้างหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการเปลี่ยนชื่อกรมและภารกิจ เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไปและเกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทันสมัย ตอบโจทย์ประชาชน และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

(3.4) ภาครัฐมีความทันสมัย แผนปฏิบัติราชการฯ แสดงให้เห็นความเกี่ยวข้องกับการเป็น “ภาครัฐมีความทันสมัย” ในหลายเรื่อง อาทิ การเป็นองค์กรดิจิทัล ที่แสดงถึงความมุ่งมั่นในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร และการให้บริการประชาชน การพัฒนาแพลตฟอร์มกลาง การพัฒนาฐานข้อมูลที่ทันสมัย ช่วยให้การวิเคราะห์ข้อมูล และการตัดสินใจของภาครัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะของบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการทำงาน ทั้งนี้การที่บุคลากรที่มีความสามารถ คือ กุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนภาครัฐมีความทันสมัย

2.2 แผนระดับที่ 2 (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)

2.2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม เกี่ยวข้องกับหลายประเด็น ได้แก่ ประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน ประเด็น (6) พื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ และ (23) วิจัย และพัฒนานวัตกรรม มีรายละเอียดดังนี้

(1) ประเด็น (06) พื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ (หลัก)

(1.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- **เป้าหมาย** ประเทศไทยมีพื้นที่ที่มีแผนผังภูมินิเวศ เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาเมืองนำอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ รวมทั้งผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี

- **ตัวชี้วัด** แผนผังภูมินิเวศระดับภาค (ผัง ภายในปี 2570/2575/ 2580)

- **การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ**

แผนปฏิบัติราชการฯ ไม่ได้กล่าวถึงการใช้แผนผังภูมินิเวศโดยตรง อย่างไรก็ตาม แผนปฏิบัติราชการฯ มีเป้าหมายและแนวทางที่อาจสนับสนุน การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ **ทางอ้อม** โดยเฉพาะในเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของแผนผังภูมินิเวศ อาทิ การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐ การพัฒนาพื้นที่ทดลองเชิงนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะและคุณภาพชีวิตที่พึงประสงค์ เป็นต้น โดยกรมฯ สามารถมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการใช้แผนผังภูมินิเวศ โดย**ให้ข้อมูลและความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนผังฯ **สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม** เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเมืองนำอยู่ ชนบทมั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองและพื้นที่

(1.2) **แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ** ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน แผนย่อยนี้มุ่งเน้นการจัดทำและพัฒนาระบบการเชื่อมโยง จัดการ และวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อการจัดทำแผนผังภูมิ นิเวศระดับประเทศ รวมถึงสนับสนุนการบริหารจัดการตามศักยภาพของภูมินิเวศ จัดทำแผนผังภูมินิเวศของพื้นที่ตามเกณฑ์และมาตรฐานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งการจัดทำผังเมือง และชนบทตามเกณฑ์มาตรฐานและองค์ประกอบของผังเมืองรวม การจัดทำแผนผังพื้นที่เขตเกษตรเศรษฐกิจ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก การจัดทำผังพื้นที่อุตสาหกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานตลอดจน ตัวชี้วัดเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และการจัดทำผังพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี ครอบคลุมถึงการสงวนรักษา อนุรักษ์ พื้นที่ฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรม และ ศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนกำหนดให้ภาครัฐ เป็นแกนกลางในการให้ความรู้ ประสาน และบูรณาการทุกภาคส่วนในการเพิ่มและรักษาพื้นที่สีเขียว เพื่อเพิ่ม พื้นที่ป่าไม้ในภาพรวมของประเทศ การฟื้นฟูระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมกับ การปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้เรื่องการใช้ประโยชน์ของชุมชนในพื้นที่ป่าอย่างสมดุล การพัฒนากลไกค่าตอบแทนการให้บริการของระบบนิเวศ และการสงวนรักษาอนุรักษ์ และพื้นที่ฟู แหล่งโบราณคดี มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นอย่างยั่งยืน

- **เป้าหมาย Y1** เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมและได้มาตรฐาน

- **ตัวชี้วัดของแผนย่อย** จำนวนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (จำนวนเมืองสะสม)

(2) ประเด็น (18) การเติบโตอย่างยั่งยืน (หลัก)

(1.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย สภาพแวดล้อมของ ประเทศไทยมี คุณภาพดีขึ้น อย่างยั่งยืน
- ตัวชี้วัด อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในระดับโลก
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

แผนปฏิบัติการราชการฯ มีส่วนช่วยในการบรรลุตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีเป้าหมายในการสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาประเทศ และลดอัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศ 2) มุ่งเน้นการจัดการมลพิษ โดยเน้นการจัดการขยะที่ต้นทางโดยประชาชน และการวางรากฐานข้อมูล ฐานข้อมูลผู้บริโภค เครือข่ายผู้ผลิต และแพลตฟอร์มกลาง รวมถึงการสร้างความรู้ตระหนักแก่ผู้บริโภค 3) มุ่งส่งเสริมเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ผ่านการสร้างการรับรู้ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนากระบวนการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และ 4) ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการองค์กร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร ระบบบริหารงาน และการสร้างค่านิยมร่วมเพื่อรองรับภารกิจตามนโยบายระดับชาติและนานาชาติ

(1.1) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ แผนย่อยนี้มุ่งเน้นมุ่งเน้นแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมทั้งในมิติของการลดก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวต่อผลกระทบ จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มุ่งเป้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ในการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อสามารถขับเคลื่อนและเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานเพื่อแก้ไข ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน

- เป้าหมาย Y1 การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง
- ตัวชี้วัดของแผนย่อย 1) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมลดลง จากกรณีปกติ (ร้อยละ) และ 2) ดัชนีความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Global Climate Risk Index : CRI) (อันดับ)

(1.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ แผนย่อยนี้มุ่งเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ที่มีความ เฉพาะตัวและกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคม อาทิ เทคโนโลยี นวัตกรรม การบริหารจัดการ ที่อาจก่อให้เกิดประเด็นอุบัติใหม่ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนโยบายหรือ แนวทางการบริหารจัดการรูปแบบเดิมอาจไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการดำเนินงานในอนาคตจึงจำเป็นต้องมีกลไกเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดพื้นที่ทดลองเชิงนวัตกรรม นโยบาย และกฎหมาย และทำให้มั่นใจว่าการบริหารจัดการรูปแบบใหม่จะตอบสนองต่อบริบทของพื้นที่และกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ อยู่บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

- เป้าหมาย Y1 คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตที่ดี
- ตัวชี้วัดของแผนย่อย ดัชนีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม (เฉลี่ยร้อยละ)

(3) ประเด็น (20) การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ (รอง)

(1.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- **เป้าหมาย** บริการของรัฐมี ประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ ยอมรับของ ผู้ใช้บริการ
- **ตัวชี้วัด** ระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐ (ร้อยละ ภายในปี 2570/2575/ 2580)

- **การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ** แผนปฏิบัติราชการฯ มุ่งเน้นการสร้าง ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแผนย่อยการพัฒนาบริการประชาชนที่มุ่งเน้นการให้บริการภาครัฐที่ **อำนวยความสะดวก** และเป็น **ภาครัฐของประชาชน** เช่น การส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม และการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนงานบริการ ภาครัฐเป็นดิจิทัล ก็สอดคล้องกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้บริการประชาชนในแผนย่อยฯ ด้วย

(1.1) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การพัฒนาบริการประชาชน แผนฉบับนี้มีเป้าหมาย

สำคัญของการบริการภาครัฐ คือ ภาครัฐยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนอง ความต้องการ และ ให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส โดยภาครัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการ ปฏิบัติหน้าที่ มีระบบการบริหารจัดการที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสให้การบริหารราชการแผ่นดินทั้ง ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี สร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชน โดยต้องมีความพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับ มาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้างเชื่อมโยงถึงกัน ดำเนินการพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกใน การบริการภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนและผู้รับบริการทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว โปร่งใสหลากหลายช่องทาง ตรวจสอบได้ เสียค่าใช้จ่ายน้อย ไม่มีข้อจำกัดของเวลา พื้นที่ และกลุ่มคน และผู้ใช้งานไม่ต้องร้องขอหรือยื่นเรื่องต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยออกแบบแนวทาง ขั้นตอน รูปแบบ การให้บริการของภาครัฐให้เป็น รูปแบบดิจิทัลและวางแผนให้มีการเชื่อมโยงหลายหน่วยงาน และสร้าง ความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้มีความพร้อมในการให้บริการประชาชน สามารถพัฒนา นวัตกรรมมาใช้สร้างสรรค์และพัฒนาบริการเดิม และสร้างบริการใหม่ที่เป็นพลวัตสอดคล้องเหมาะสมกับ สถานการณ์และขับเคลื่อนโดยความต้องการของประชาชน ภาคธุรกิจ และผู้ให้บริการ

- **เป้าหมาย Y1** งานบริการภาครัฐที่ปรับเปลี่ยน เป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น
- **ตัวชี้วัดของแผนย่อย** สัดส่วนความสำเร็จของกระบวนการที่ได้รับการ ปรับเปลี่ยนให้เป็นดิจิทัล

2.2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลในมิติต่าง ๆ โดยมี เป้าหมายหลักในการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งสอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ ที่มุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับ ประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งนี้ ภายใต้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมุดหมายที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ สิ่งแวดล้อม ได้แก่

(1) **หมวดหมู่ที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เด็บโตได้อย่างยั่งยืน** เป้าหมายของหมวดหมู่ที่ 8 มีจำนวน 3 เป้าหมาย โดยหมวดหมู่ที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม มี 1 เป้าหมาย คือ

เป้าหมายที่ 3 การพัฒนาเมืองให้มีความน่าอยู่อย่างยั่งยืน มีความพร้อมในการรับมือและปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง

ตัวชี้วัดที่ 3.1 เมืองอัจฉริยะมีจำนวนรวมทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 105 พื้นที่ ภายในปี 2570 เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนมีจำนวนมากขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 3.2 เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนมีจำนวนมากขึ้น

ทั้งนี้ กลยุทธ์การพัฒนาของหมวดหมู่ที่ 8 พิจารณาเฉพาะกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมกลไกความร่วมมือภาครัฐ เอกชน ประชาชน และประชาสังคมเพื่อการพัฒนาพื้นที่และเมือง ซึ่งกลยุทธ์ข้างต้นสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการฯ ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการจัดการสิ่งแวดล้อมและการจัดการมลพิษ อีกทั้งกลยุทธ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างเมืองอัจฉริยะที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(2) **หมวดหมู่ที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ** เป้าหมายของหมวดหมู่ที่ 10 มีจำนวน 3 เป้าหมาย โดยหมวดหมู่ที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม มีทั้งหมด 3 เป้าหมาย คือ

เป้าหมายที่ 1 การเพิ่มมูลค่าจากเศรษฐกิจหมุนเวียน และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดที่ 1.2 การบริโภควัสดุในประเทศมีปริมาณลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 1.3 ดัชนีการหมุนเวียนวัสดุสำหรับผลิตภัณฑ์เป้าหมาย (พลาสติก, วัสดุก่อสร้าง, เกษตร-อาหาร) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ในปี 2570

เป้าหมายที่ 2 การอนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ 2.1 คะแนนดัชนีสมรรถนะด้านสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ติดอันดับ 1 ใน 3 ของประเทศในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีคะแนนไม่น้อยกว่า 55 คะแนน ในปี 2570

เป้าหมายที่ 2 การสร้างสังคมคาร์บอนต่ำและยั่งยืน

ตัวชี้วัดที่ 3.1 สัดส่วนของการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้น มีสัดส่วนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 24 ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 3.2 การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพิ่มขึ้น โดยมีอัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ของประเทศ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของปริมาณขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ภายในปี 2570

ตัวชี้วัดที่ 3.3 ปริมาณขยะต่อหัวในปี 2570 ลดลงจากปี 2560 ร้อยละ 10

ทั้งนี้ กลยุทธ์การพัฒนาของหมวดหมู่ที่ 10 พิจารณาเฉพาะกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการตามหลักเศรษฐกิจหมุนเวียน และสังคมคาร์บอนต่ำ โดยกลยุทธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการฯ ในด้านการส่งเสริมการผลิต และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในกลยุทธ์ย่อยนี้

- กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างรายได้สุทธิให้ชุมชน ท้องถิ่น และเกษตรกร จากเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ โดยกลยุทธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการฯ ที่มุ่งเน้น การพัฒนา การจัดการสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการพัฒนาการจัดการ สิ่งแวดล้อมและการจัดการมลพิษ และให้ความสำคัญกับการจัดการขยะมูลฝอยให้การจัดการขยะมูลฝอย มีประสิทธิภาพมากขึ้น

- กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมและกลไกสนับสนุนเศรษฐกิจ หมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ โดยกลยุทธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการฯ ในมิติการส่งเสริม งานวิจัยเทคโนโลยีและพัฒนาแพลตฟอร์มสนับสนุนธุรกิจรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอน ต่ำและมุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมสนับสนุนการลดและหมุนเวียนการใช้ทรัพยากร และเพิ่ม มูลค่าของเสีย

- กลยุทธ์ที่ 5 การปรับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจและการดำรงชีพเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่ อย่างยั่งยืน โดยกลยุทธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการฯ ในมิติการให้ความสำคัญกับ การยกระดับกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล และมีการสร้างแรงจูงใจ และทัศนคติในการดำรงชีวิตของผู้บริโภค เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การบริโภคที่ยั่งยืน

(3) หมายเหตุที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ เป้าหมายของหมายเหตุที่ 11 มีจำนวน 3 เป้าหมาย โดยหมายเหตุ ที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม มี 1 เป้าหมาย คือ

เป้าหมายที่ 3 สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ

ตัวชี้วัดที่ 3.1 ชุมชน ท้องถิ่น อาสาสมัคร และเครือข่าย ที่สามารถจัดการความเสี่ยง จากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80 ภายใน ปี 2570 และมีการจัดฝึกอบรมด้านการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 3.2 ระดับความสำเร็จในการสร้างความตระหนักรู้ในระดับชุมชนและ การมีส่วนร่วมในการส่งข้อมูลจากพื้นที่เกิดภัยเข้าสู่ระบบเตือนภัยส่วนกลาง

ตัวชี้วัดที่ 3.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ความรู้ และมีแผนในการจัดการ ด้านภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ทั้งนี้ กลยุทธ์การพัฒนาของหมายเหตุที่ 11 พิจารณาเฉพาะกลยุทธ์ที่สอดคล้อง กับแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กลยุทธ์ ที่ 1 การป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่สำคัญ โดยกลยุทธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการฯ ในส่วนของ การปรับปรุงการบริหารจัดการพิบัติภัย ทั้งระบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว และมุ่งเน้นการบูรณาการ ประเด็นด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในกระบวนการจัดทำแผนรายสาขาและ

รายพื้นที่ โดยการบูรณาการข้อมูลและการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นในการระบุพื้นที่เสี่ยงและจัดทำแผนรับมือภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) **หมวดหมู่ที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน**
เป้าหมายของหมวดหมู่ที่ 13 มีจำนวน 2 เป้าหมาย โดยหมวดหมู่ที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ทั้งหมด 2 เป้าหมาย คือ

เป้าหมายที่ 1 การบริการภาครัฐ มีคุณภาพ เข้าถึงได้

ตัวชี้วัดที่ 1.1 ความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

เป้าหมายที่ 2 ภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูง คล่องตัว

ตัวชี้วัดที่ 2.1 ผลการสำรวจรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ในองค์ประกอบ ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ดัชนีการมีส่วนร่วมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดัชนีทุนมนุษย์ และดัชนีการให้บริการภาครัฐออนไลน์ ไม่เกินอันดับที่ 40 ของโลก และมีคะแนนไม่ต่ำกว่า 0.82

ทั้งนี้ กลยุทธ์การพัฒนาของหมวดหมู่ที่ 13 พิจารณาเฉพาะกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

- กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพการให้บริการภาครัฐที่ตอบโจทย์ สะดวก และประหยัด โดยกลยุทธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการฯ ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงกลไกและพัฒนาเครื่องมือของภาครัฐให้เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนทุกภาคส่วนให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารงานและอำนาจการ โดยปรับเปลี่ยนเป็นองค์กรดิจิทัล ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ความสะดวก รวดเร็ว ในการให้บริการ

- กลยุทธ์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและโครงสร้างของภาครัฐให้ยืดหยุ่น เชื่อมโยง เปิดกว้าง และมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ โดยกลยุทธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการฯ ที่ระบุถึงการสร้างระบบตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาพื้นที่และเมือง รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งส่งเสริมความโปร่งใสในการดำเนินงาน

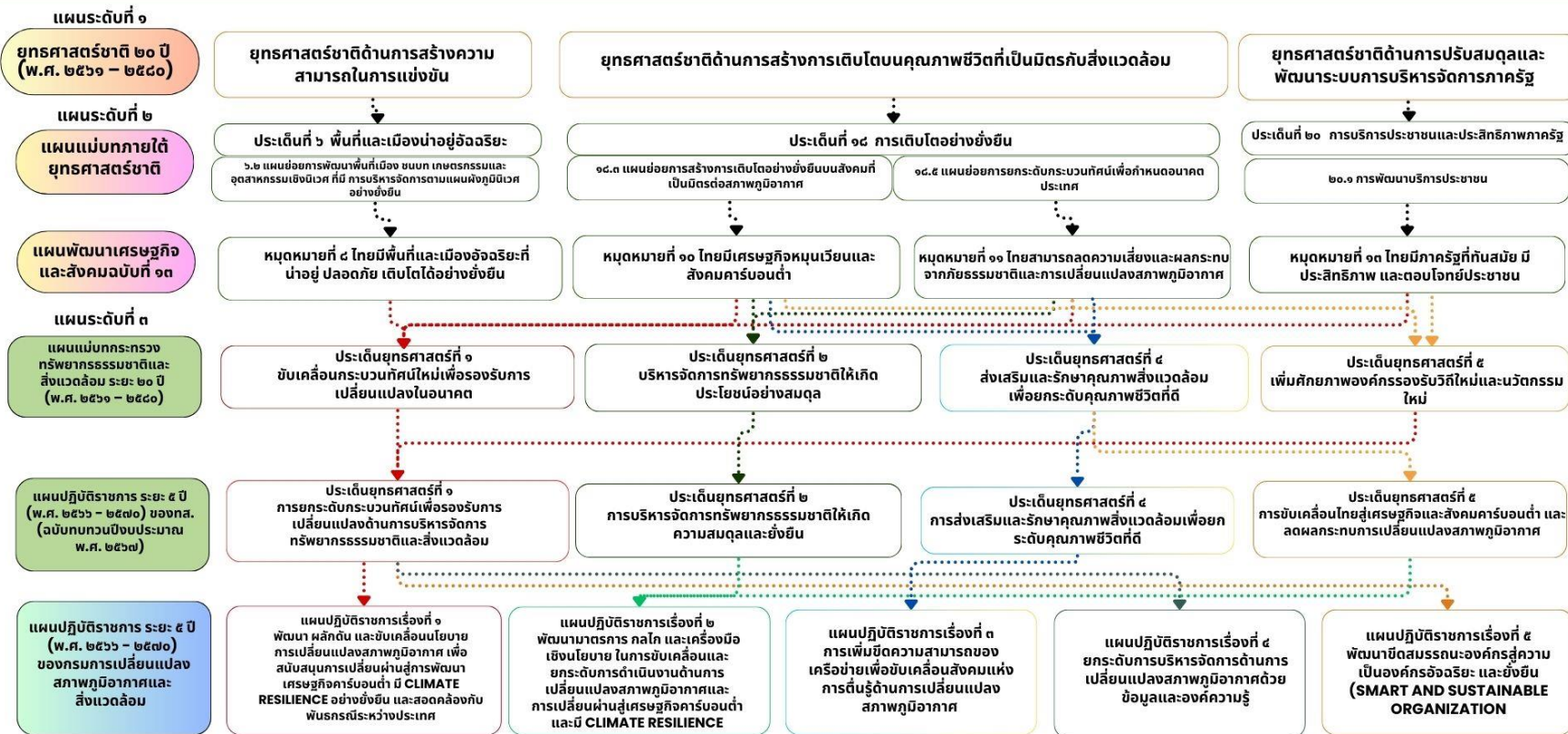
- กลยุทธ์ที่ 3 การปรับเปลี่ยนภาครัฐเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยกลยุทธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการฯ ที่ระบุถึงการปรับปรุงการบริหารจัดการพิบัติภัยทั้งระบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูล ความเสี่ยง และมุ่งเน้นการ “พัฒนาระบบฐานข้อมูล การคาดการณ์สภาพภูมิอากาศ และระบบเตือนภัยล่วงหน้าอย่างรวดเร็ว แม่นยำและมีประสิทธิภาพ” ซึ่งสะท้อนถึงการนำข้อมูลในการบริหารจัดการภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 แผนระดับที่ 3 (เฉพาะที่เกี่ยวข้อง)

- 2.3.1 แผนแม่บทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย (พ.ศ. 2558 - 2593)
- 2.3.2 นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2580
- 2.3.3 นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2580 (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)
- 2.3.4 แผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. 2564 – 2573 รายสาขา (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)
- 2.3.5 แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2558-2564และแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2560-2564 (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)
- 2.3.6 แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)
- 2.3.7 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561 - 2580) (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)
- 2.3.8 แผนแม่บทกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)
- 2.3.9 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2566 – 2570

2.4 ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

ความเชื่อมโยงของแผนที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 3
ความสอดคล้องกับเป้าหมายและ
ข้อตกลงระดับนานาชาติ

ส่วนที่ 3 ความสอดคล้องกับเป้าหมายและข้อตกลงระดับนานาชาติ

3.1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals – SDGs

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) คือเป้าหมาย 17 ประการที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ (UN) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ครอบคลุมประเด็นสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดย SDGs มีความสำคัญต่อประเทศในการเป็นกรอบในการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความยั่งยืนในทุกมิติ ช่วยให้ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนา

แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยแผนงานและโครงการต่าง ๆ ที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย SDG ในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้ (Sachs, Lafortune, Fuller, & Drumm, 2023)

1) เป้าหมายที่ 7 สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน

มีเป้าหมายย่อยที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

เป้าหมายย่อย 7.3: เพิ่มอัตราการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของโลกให้เพิ่มขึ้น 2 เท่า ภายในปี 2573

2) เป้าหมายที่ 11: ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทัวถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและ ยั่งยืน

แผนปฏิบัติการฯ เน้นการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เพื่อลดผลกระทบจากภัยพิบัติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยกตัวอย่าง โครงการเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน มุ่งเน้นการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษในเมืองให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย และเติบโตได้อย่างยั่งยืน มีเป้าหมายย่อยที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

เป้าหมายย่อย 11.5: ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ รวมถึงความเสียหายทางเศรษฐกิจต่อโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญและบริการที่ขาดตอน อันเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ รวมทั้งภัยพิบัติจากน้ำ ภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศ และภัยพิบัติประเภทอื่น ภายในปี พ.ศ. 2573

เป้าหมายย่อย 11.6: ลดผลกระทบทางลบของเมืองต่อสิ่งแวดล้อมต่อหัวประชากร รวมถึงการให้ความสำคัญกับคุณภาพอากาศและการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอื่นๆ ภายในปี พ.ศ. 2573.

3) เป้าหมายที่ 12: สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

แผนปฏิบัติการฯ เน้นการดำเนินงานเพื่อปรับเปลี่ยนสังคมไทยสู่สังคมที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และสมดุลกับฐานทรัพยากรของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาเพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายย่อยที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

เป้าหมายย่อย 12.2: บรรลุการจัดการที่ยั่งยืน และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในปี 2573

เป้าหมายย่อย 12.8: สร้างหลักประกันว่าประชาชนในทุกแห่งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและความตระหนักถึงการพัฒนายั่งยืนและวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติภายในปี 2573

4) เป้าหมายย่อย 13: ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ

แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมมีส่วนช่วยในการบรรลุเป้าหมาย SDG 13 (การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ) ในด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีเป้าหมายย่อยที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

เป้าหมายย่อย 13.1: เสริมภูมิทัศน์ทางานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ

เป้าหมายย่อย 13.2: บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ

เป้าหมายย่อย 13.3: พัฒนาการศึกษ การสร้างความตระหนักรู้ และขีดความสามารถของมนุษย์และของสถาบันในเรื่องการลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การปรับตัว การลดผลกระทบ และการเตือนภัยล่วงหน้า

5) เป้าหมาย 17: เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนายั่งยืน

แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมมีส่วนช่วยในการบรรลุเป้าหมาย SDG 17 (ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน) โดยแผนปฏิบัติการฯ มุ่งเน้นการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ แผนปฏิบัติการฯ ยังสามารถพัฒนาให้ครอบคลุมมิติของ SDG 17 ให้มากขึ้น เช่น การระดมแหล่งเงินทุน เทคโนโลยี และความเชี่ยวชาญจากต่างประเทศที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงานตามแผนฯ มีเป้าหมายย่อยที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

เป้าหมายย่อย 17.1: เสริมความแข็งแกร่งของการระดมทรัพยากรภายในประเทศ โดยรวมถึงผ่านทาง การสนับสนุนระหว่างประเทศไปยังประเทศกำลังพัฒนา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถภายในประเทศ ในการเก็บภาษีและรายได้อื่นๆ ของรัฐ

เป้าหมายย่อย 17.7 : ส่งเสริมการพัฒนา การถ่ายทอด และการเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กับประเทศกำลังพัฒนาภายใต้เงื่อนไขที่อำนวยความสะดวกแก่ประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งตามเงื่อนไขสิทธิพิเศษตามที่ตกลงร่วมกัน

เป้าหมายย่อย 17.17: สนับสนุนการส่งเสริมหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ-ภาคเอกชน และประชาสังคม โดยสร้างบนประสบการณ์และกลยุทธ์ด้านทรัพยากรของหุ้นส่วน

เป้าหมายย่อย 17.18: ยกกระดับการสนับสนุนด้านการเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงประเทศพัฒนาน้อยที่สุดและรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก ให้เพิ่มการมีอยู่ของข้อมูลที่มีคุณภาพ ทันท่วงทีและเชื่อถือได้ ที่จำแนกในเรื่องรายได้ เพศ อายุ เชื้อชาติพันธุ์ สถานะการอพยพ ความบกพร่องทางร่างกาย ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องตามบริบทของประเทศภายในปี 2563

ข้อสังเกตคือ แผนปฏิบัติราชการฯ ให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ SDG 17 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และแม้แผนฯ จะไม่ได้กล่าวถึง เป้าหมายย่อยของ SDG 17 ทุกข้อโดยละเอียด แต่แนวทางการดำเนินงานสะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการสร้างความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในหลากหลายมิติ

3.2 พันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

3.2.1) ความตกลงปารีส (Paris Agreement)

ความตกลงปารีส (Paris Agreement) เป็นความตกลงระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันทางกฎหมาย ภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) ซึ่งได้รับการรับรองจากการประชุมรัฐภาคี ครั้งที่ 21 (COP21) เมื่อปี พ.ศ. 2558 ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ ในปี พ.ศ. 2559 โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อรับมือกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับโลก ผ่านการควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้อยู่ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส และพยายามไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับระดับยุคก่อนอุตสาหกรรม อีกทั้งยังสนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ เพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยใช้กลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ ความตกลงนี้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกประเทศผ่านการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของแต่ละประเทศในรูปแบบ "การมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด" (Nationally Determined Contributions: NDCs) ซึ่งเป็นระบบที่ยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้แต่ละประเทศกำหนดเป้าหมายของตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์และศักยภาพของประเทศ นอกจากนี้ ประเทศพัฒนาแล้วยังมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการเสริมสร้างศักยภาพ เพื่อช่วยให้ประเทศกำลังพัฒนาสามารถบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนและความเท่าเทียมในการจัดการกับปัญหาโลกร้อน (Paris Agreement, 2015)

บทบาทและความสำคัญของความตกลงปารีสต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ความตกลงปารีส (Paris Agreement) ซึ่งได้รับการรับรองในปี พ.ศ. 2558 และมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2559 มีบทบาทสำคัญในฐานะกรอบความร่วมมือระดับโลกที่มุ่งจัดการปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายหลักตาม ข้อ 2 (Article 2) ได้แก่

(1) การควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลก ควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้อยู่ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส และพยายามไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับยุคก่อนอุตสาหกรรม เพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบที่รุนแรงต่อระบบนิเวศและชุมชนมนุษย์

(2) การส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพิ่มศักยภาพของประเทศต่าง ๆ ในการปรับตัวเพื่อรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และส่งเสริมความยั่งยืนในการพัฒนา โดยปราศจากการสร้างผลกระทบต่อการลดก๊าซเรือนกระจก (Article 7)

(3) การสร้างกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืน สนับสนุนการเงิน เทคโนโลยี และการเสริมสร้างศักยภาพแก่ประเทศกำลังพัฒนา เพื่อบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Article 9, 10 และ 11)

โดยมีกลไกสำคัญภายใต้ความตกลงปารีส ดังนี้ (1) **Nationally Determined Contributions (NDCs)** ตาม ข้อ 4 (Article 4) ประเทศภาคีมีหน้าที่จัดทำและส่งเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของตนเอง โดยต้องสะท้อนถึงศักยภาพที่สูงที่สุดและความทะเยอทะยานที่เพิ่มขึ้นในทุก ๆ รอบเวลา ทุก 5 ปี เป้าหมายดังกล่าวครอบคลุมภาคเศรษฐกิจหลัก เช่น พลังงาน ขนส่ง เกษตรกรรม และป่าไม้ (2) **Transparency Framework** ตาม ข้อ 13 (Article 13) ประเทศภาคีต้องจัดทำรายงานความก้าวหน้าในด้านการลดก๊าซเรือนกระจก การปรับตัว และการสนับสนุนจากประเทศพัฒนาแล้ว โดยรายงานดังกล่าวจะถูกประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสร้างความไว้วางใจและความโปร่งใส (3) **Global Stocktake** ตาม ข้อ 14 (Article 14) ทุก ๆ 5 ปี จะมีการทบทวนระดับโลกเพื่อติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลของประเทศภาคีในการบรรลุเป้าหมายตามความตกลง

ความท้าทายในการดำเนินงานภายใต้ความตกลงปารีส แม้ความตกลงปารีสจะเป็นกรอบความร่วมมือที่มีเป้าหมายชัดเจนและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล แต่การดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นยังเผชิญความท้าทายในหลายมิติ ได้แก่

(1) **ความแตกต่างของศักยภาพและทรัพยากรระหว่างประเทศ** แม้ว่าความตกลงปารีสจะใช้หลักการ "Common but Differentiated Responsibilities and Respective Capabilities (CBDR-RC)" ตาม ข้อ 2.2 (Article 2.2) เพื่อสะท้อนถึงความแตกต่างของศักยภาพระหว่างประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา แต่ในทางปฏิบัติ ประเทศกำลังพัฒนายังคงเผชิญข้อจำกัดในด้านการเงิน เทคโนโลยี และบุคลากร ในการดำเนินมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัว

(2) **การระดมทุนและสนับสนุนทางการเงิน** การบรรลุเป้าหมายภายใต้ความตกลงปารีสต้องการทรัพยากรทางการเงินจำนวนมาก โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา แม้จะมีกลไกสนับสนุน เช่น Green Climate Fund (GCF) แต่ยังคงมีข้อกังวลเกี่ยวกับการจัดสรรเงินทุนที่เพียงพอและการเข้าถึงแหล่งทุนของประเทศที่มีความเสี่ยงสูง

(3) **ความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือของข้อมูล** การดำเนินกลไก Transparency Framework (Article 13) ต้องอาศัยระบบข้อมูลที่น่าเชื่อถือและการจัดทำรายงานที่โปร่งใส แต่หลายประเทศยังขาดขีดความสามารถและโครงสร้างพื้นฐานด้านการเก็บข้อมูล ซึ่งอาจส่งผลต่อการติดตามผลและการประเมินความก้าวหน้าของเป้าหมาย

(4) **การสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการลดก๊าซเรือนกระจก** หลายประเทศเผชิญความท้าทายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในขณะที่ยังคงต้องการการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมและพลังงาน ซึ่งเป็นแหล่งปล่อยก๊าซหลัก

(5) **การปรับตัวต่อผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศที่เพิ่มขึ้น** แม้ว่าความตกลงปารีสจะให้ความสำคัญกับการปรับตัว (Adaptation) ตาม ข้อ 7 (Article 7) แต่ผลกระทบที่รุนแรงขึ้น เช่น น้ำท่วม ความแห้งแล้ง และพายุที่รุนแรง ทำให้หลายประเทศต้องเร่งดำเนินมาตรการที่อาจขัดต่อข้อจำกัดทางทรัพยากร

ความเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ พันธกรณีหลักที่ประเทศไทยต้องดำเนินการตามความตกลงปารีส

ความตกลงปารีส (Paris Agreement) มีความเชื่อมโยงอย่างสำคัญกับแผนปฏิบัติการของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย โดยแผนปฏิบัติการดังกล่าวได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับพันธกรณีของประเทศไทยภายใต้ความตกลงปารีสในประเด็นสำคัญ ดังนี้

(1) การจัดทำและปรับปรุง Nationally Determined Contributions (NDCs) ตาม ข้อ 4 (Article 4) ของความตกลงปารีส ประเทศไทยมีพันธกรณีในการจัดทำและส่งเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกในรูปแบบ NDCs อย่างต่อเนื่อง แผนปฏิบัติการของกรมฯ จึงได้กำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้อง เช่น การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและการขนส่ง การสนับสนุนพลังงานหมุนเวียน และการส่งเสริมเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ โดยเป้าหมายของประเทศไทยในปี 2030 คือการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 40% จากระดับปกติ (Business as Usual: BAU)

(2) การเสริมสร้างศักยภาพในการปรับตัวต่อผลกระทบ (Adaptation) ตาม ข้อ 7 (Article 4) ประเทศไทยมีหน้าที่ในการพัฒนาแผนงานและยุทธศาสตร์การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรมฯ ได้จัดทำ "แผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (Thailand's National Adaptation Plan : NAP)" ซึ่งครอบคลุมกรอบการดำเนินงาน ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ เพื่อมุ่งสู่การมีภูมิคุ้มกันลดความเปราะบาง สร้างขีดความสามารถในการปรับตัวที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยมีการดำเนินงานระยะยาวแบ่งออกเป็น 6 สาขาหลัก

(3) การสนับสนุนกลไกความโปร่งใส (Transparency Framework) ตาม ข้อ 13 (Article 13) ประเทศไทยต้องจัดทำรายงานความก้าวหน้า เช่น National Communication (NC) และ Biennial Update Report (BUR) กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศฯ จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวเพื่อสนับสนุนการจัดทำรายงานดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ

(4) การจัดหาและใช้ประโยชน์จากการสนับสนุนทางการเงินและเทคโนโลยี ตาม ข้อ 9 (Article 9) และ ข้อ 10 (Article 10) ประเทศไทยสามารถเข้าถึงแหล่งทุนระหว่างประเทศ เช่น Green Climate Fund (GCF) และการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี กรมฯ มีบทบาทสำคัญในการประสานงานกับองค์กรระหว่างประเทศและส่งเสริมการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

(5) การสร้างความร่วมมือระดับนานาชาติและระดับท้องถิ่น กำหนดให้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นส่วนสำคัญของแผน เช่น การสร้างความตระหนักรู้ในภาคประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน และการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวอย่างบูรณาการ

ประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีของความตกลงปารีสมีพันธกรณีที่ชัดเจน ได้แก่ การลดก๊าซเรือนกระจกตาม NDCs การจัดทำรายงานความก้าวหน้าโปร่งใส การปรับตัวต่อผลกระทบผ่านการดำเนินงานเชิงรุก และการสร้างความร่วมมือในทุกระดับ ซึ่งแผนปฏิบัติการของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้วางแนวทางเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามความตกลงปารีส และเสริมสร้างความยั่งยืนให้กับประเทศไทยในระยะยาว

3.2.2) Conference of the Parties (COP)

Conference of the Parties (COP) เป็นการประชุมของรัฐภาคีภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยมีเป้าหมายเพื่อเจรจาและกำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศในการรับมือกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การประชุม COP มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างพันธกรณีและสร้างข้อตกลงใหม่เพื่อสนับสนุนเป้าหมายของความตกลงปารีส (Paris Agreement)

ข้อตกลงและคำมั่นที่สำคัญใน COP ระดับโลกเป็นกลไกระดับสากลที่กำหนดเป้าหมายร่วมกันในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมุ่งเน้นการควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกให้อยู่ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส และพยายามไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียสเมื่อเทียบกับยุคก่อนอุตสาหกรรม เป้าหมายนี้ได้รับการสนับสนุนผ่านการให้คำมั่นของประเทศต่าง ๆ ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้กรอบ **Nationally Determined Contributions (NDCs)** ซึ่งเป็นการกำหนดเป้าหมายของแต่ละประเทศตามศักยภาพของตนเอง โดยเน้นการลดการปล่อยก๊าซในภาคเศรษฐกิจสำคัญ เช่น พลังงานขนส่ง เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ ข้อตกลงระดับโลกยังส่งเสริมการสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาด้านการเงิน เทคโนโลยี และการเสริมสร้างศักยภาพ โดยมีการกำหนดเป้าหมายการจัดสรรเงินทุน 100,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปีจากประเทศพัฒนาแล้ว ผ่านกลไกสำคัญ เช่น **Green Climate Fund (GCF)** และ **Adaptation Fund** เพื่อลดผลกระทบและเพิ่มความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศที่เปราะบาง ขณะเดียวกัน การลดก๊าซมีเทนได้รับความสำคัญผ่านข้อตกลง **Global Methane Pledge** ที่เน้นการลดการปล่อยก๊าซมีเทน 30% ภายในปี 2030 อีกทั้ง เพื่อสร้างความโปร่งใสและเสริมสร้างความเชื่อมั่นระหว่างประเทศ ข้อตกลงใน COP ยังได้กำหนดกลไก **Global Stock take** ซึ่งเป็นกระบวนการทบทวนความก้าวหน้าร่วมกันทุก ๆ 5 ปี โดยมีเป้าหมายเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของประเทศต่าง ๆ ว่าอยู่ในทิศทางที่สอดคล้องกับเป้าหมายของความตกลงปารีสหรือไม่ และกระตุ้นให้มีการปรับปรุงเป้าหมายให้สูงขึ้น นอกจากนี้ ยังสนับสนุนให้เกิดการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกระดับ เพื่อผลักดันการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำในระยะยาว

โดยการประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ครั้งที่ 28 (COP28) จัดขึ้นระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน - 13 ธันวาคม พ.ศ. 2566 ณ เมืองดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ โดยมีสาระสำคัญดังนี้ (1) **การเปลี่ยนผ่านจากเชื้อเพลิงฟอสซิล** ที่ประชุมบรรลุข้อตกลงในการเปลี่ยนผ่านจากการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลไปสู่พลังงานหมุนเวียน เพื่อบรรลุเป้าหมายการรักษาอุณหภูมิโลกไม่ให้เพิ่มขึ้นเกิน 1.5 องศาเซลเซียส (2) **การจัดตั้งกองทุนชดเชยความสูญเสียและความเสียหาย (Loss and Damage Finance Fund)** กองทุนนี้มีเป้าหมายเพื่อจ่ายเงินชดเชยผลกระทบที่ไม่อาจย้อนคืนจากหายนะทางสภาพอากาศให้แก่ประเทศยากจนและเปราะบาง (3) **การเพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียน:** ผู้แทนจากกว่า 130 ประเทศเห็นชอบร่วมกันว่าจะเพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียนขึ้นเป็น 3 เท่า และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานเป็น 2 เท่า ภายในปี 2573

ต่อมา การประชุมรัฐภาคีฯ ครั้งที่ 29 (COP29) จัดขึ้นระหว่างวันที่ 11 - 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567 ณ กรุงบากู ประเทศอาเซอร์ไบจาน โดยมีสาระสำคัญดังนี้ (1) **การกำหนดเป้าหมายใหม่ทางการเงิน (New Collective Quantified Goal on Climate Finance: NCQG)** ประเทศพัฒนาแล้วตกลงจัดสรรเงินช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น 300,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี ภายในปี 2578 เพื่อสนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(2) การผลักดันกองทุนเพื่อความสูญเสียและความเสียหาย ที่ประชุมแต่งตั้ง Ibrahim Cheikh Diong เป็นผู้อำนวยความสะดวกบริหารกองทุนคนแรก โดยจะเริ่มขับเคลื่อนกองทุนอย่างเป็นทางการในปี 2568

(3) ข้อตกลงเกี่ยวกับตลาดคาร์บอน มีการเสนอ “กลไกการให้เครดิตตามข้อตกลงปารีส” (Paris Agreement Crediting Mechanism) เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบการซื้อขายในตลาดคาร์บอน และช่วยให้ภาคีต่างๆ จัดทำแผนสภาพภูมิอากาศได้รวดเร็วและประหยัดยิ่งขึ้น

ประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีของกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) และความตกลงปารีส (Paris Agreement) ได้แสดงความมุ่งมั่นในเวทีการประชุม COP โดยมีเป้าหมายและพันธสัญญาที่สำคัญในการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนี้

(1) เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก (Nationally Determined Contributions: NDCs) ประเทศไทยได้ยกระดับเป้าหมายใน NDCs โดยมุ่งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 40% จากระดับปกติ (Business as Usual: BAU) ภายในปี 2030 โดยมีเงื่อนไขว่าจะได้รับการสนับสนุนด้านการเงิน เทคโนโลยี และการเสริมสร้างศักยภาพจากนานาชาติ

(2) ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) ประเทศไทยประกาศแผนบรรลุความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี 2050 และตั้งเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี 2065 โดยมุ่งเน้นการลดการใช้พลังงานฟอสซิลและเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียน

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานในภาคเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ (1) ส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ ลม และชีวมวล โดยมีแผนเพิ่มกำลังการผลิตพลังงานหมุนเวียนอย่างน้อย 30% ภายในปี 2037 (2) สนับสนุนการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า (EV) และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สถานีชาร์จไฟฟ้า เพื่อบรรลุเป้าหมายการใช้ EV อย่างน้อย 30% ของยานพาหนะใหม่ภายในปี 2030 (3) ลดการปล่อยก๊าซมีเทนจากฟาร์มปศุสัตว์และการจัดการดิน รวมถึงส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน (4) เพิ่มพื้นที่ป่าและพื้นที่สีเขียว โดยตั้งเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่าถึง 55% ของพื้นที่ประเทศ ภายในปี 2037

(4) การสนับสนุนด้านการปรับตัว (Adaptation) ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการปรับตัวต่อผลกระทบ เช่น การจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัย การพัฒนาชุมชนที่ยืดหยุ่นต่อสภาพอากาศ และการป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่เมือง

(5) การสนับสนุนจากภาคเอกชน ประเทศไทยได้ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนผ่านโครงการซื้อขายคาร์บอนเครดิต เช่น โครงการ T-VER (Thailand Voluntary Emission Reduction Program) เพื่อกระตุ้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคอุตสาหกรรม

(6) การสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาคและนานาชาติ ประเทศไทยมีบทบาทในการเป็นผู้นำในภูมิภาคอาเซียน โดยส่งเสริมการดำเนินงานร่วมกันในการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น การพัฒนากลไกตลาดคาร์บอนและการสนับสนุนเทคโนโลยีพลังงานสะอาด

นัยยะสำคัญทางยุทธศาสตร์ของ Paris Agreement และ COP ต่อกิจกรรมเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

ความตกลงปารีส (Paris Agreement) และการประชุมรัฐภาคี (COP) ไม่เพียงเป็นกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ แต่ยังเป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงยุทธศาสตร์ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อบทบาทและการกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ความสำคัญของกรอบ

ดังกล่าวไม่ได้อยู่เพียงแคในระดับนโยบาย แต่ยังสะท้อนถึงความจำเป็นในการปรับตัวของประเทศไทย ทั้งในเชิงระบบ เชิงโครงสร้าง และเชิงปฏิบัติ เพื่อรองรับความท้าทายที่เพิ่มขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หนึ่งในนัยยะสำคัญที่ชัดเจนคือ การส่งเสริมให้กรมฯ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน Nationally Determined Contributions (NDCs) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของความตกลงปารีส โดย NDCs ไม่ใช่เพียงแค่การกำหนดเป้าหมาย แต่เป็นเครื่องมือในการสะท้อนความมุ่งมั่นระดับประเทศในการลดการปล่อย ก๊าซเรือนกระจก และแสดงถึงบทบาทของประเทศไทยในเวทีสากล การดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัย การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อประเมินศักยภาพและข้อจำกัดของแต่ละภาคเศรษฐกิจ เช่น ภาคพลังงาน ขนส่ง เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ตลอดจนการกำหนดกลยุทธ์ที่เฉพาะเจาะจงและยั่งยืน อีกทั้ง ในมิติของ ความโปร่งใสและการตรวจสอบ (Transparency Framework) กรมฯ จำเป็นต้องสร้างระบบการรายงาน และติดตามผลที่น่าเชื่อถือและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น การจัดทำรายงาน National Communication (NC) และ Biennial Update Report (BUR) โดยการดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงเพิ่มความไว้วางใจระหว่างประเทศ แต่ยังสร้างแรงกดดันในเชิงบวกให้ประเทศไทยพัฒนากลไกเชิงระบบเพื่อปรับปรุงนโยบายและการดำเนินงาน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การปรับตัวต่อผลกระทบ (Adaptation) เป็นอีกหนึ่งหัวใจสำคัญของความตกลงปารีส ที่เชื่อมโยงโดยตรงกับบทบาทของกรมฯ ในการสร้างความพร้อมของประเทศเพื่อลดความเปราะบาง ต่อภัยคุกคามทางสิ่งแวดล้อม การดำเนินการในมิตินี้จำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่แม่นยำและกลยุทธ์ที่คำนึงถึงบริบท เฉพาะของพื้นที่ เช่น การจัดการน้ำในเขตเสี่ยงภัย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ยืดหยุ่นต่อภัยธรรมชาติ และ การส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน การวางแผนและดำเนินการในเชิงยุทธศาสตร์ในด้านนี้สามารถช่วยเสริมสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม พร้อมทั้งลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ ด้านการเงินและ เทคโนโลยี Paris Agreement และ COP ได้เปิดประตูให้ประเทศไทยเข้าถึงแหล่งเงินทุนระหว่างประเทศ เช่น Green Climate Fund (GCF) ซึ่งไม่เพียงเป็นการสนับสนุนทางการเงิน แต่ยังเป็นการส่งเสริมการพัฒนา โครงการที่มีผลกระทบสูง เช่น การฟื้นฟูป่า การเพิ่มพื้นที่สีเขียว และการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด การเข้าถึงแหล่งทุนเหล่านี้ยังต้องอาศัยบทบาทเชิงรุกของกรมฯ ในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ และการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้สนับสนุน

ในระดับยุทธศาสตร์ COP ยังมีนัยสำคัญในการสร้างโอกาสให้กรมฯ เป็นผู้นำในระดับภูมิภาค โดยการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในกลุ่มประเทศอาเซียน รวมถึง การพัฒนาตลาดคาร์บอนและโครงการที่เชื่อมโยงกับการลงทุนของภาคเอกชน ความสามารถในการผลักดัน ความร่วมมือดังกล่าวจะแสดงถึงศักยภาพของประเทศไทยในเวทีโลก และช่วยเสริมสร้างบทบาทของกรมฯ ในฐานะกลไกสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืน กล่าวโดยสรุป Paris Agreement และ COP ได้เปลี่ยนบทบาทของ กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นทั้งผู้กำหนดนโยบายในประเทศ และเป็นหนึ่งใน ผู้เล่นในของกลไกระดับยุทธศาสตร์ที่ต้องสร้างความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายระดับชาติและนานาชาติ สู่ภาคส่วนต่างๆ ในประเทศ

ส่วนที่ 4

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ
นัยสำคัญต่อภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และนัยสำคัญต่อการกิจของ กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

การทบทวนสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และของประเทศ ไทย เพื่อให้เข้าใจถึงผลกระทบและความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยในด้านต่าง ๆ และหน้าที่ในฐานะรัฐภาคี Convention on Climate Change: UNFCCC) จะทำให้กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในฐานะ หน่วยงานประสานและดำเนินงานหลักด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย สามารถนำ ข้อมูลมาใช้เป็นฐานในการกำหนดกรอบและทิศทางในการขับเคลื่อนของกรมฯ เพื่อกำหนดกลยุทธ์และ แผนการในระยะยาวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ตลอดจนสามารถสร้างการรับรู้ถึงปัญหาร่วมกัน ช่วยเสริมสร้าง เครือข่ายความร่วมมือในทุกระดับและทุกภาคส่วนในการรับมือ เพื่อให้ประเทศไทยมีความสามารถในการเตรียมความ พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและดำเนินงานตามเป้าหมายต่าง ๆ ที่ประเทศได้กำหนดไว้ได้

4.1 สถานการณ์ปัจจุบันของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับโลก

4.1.1 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบในระดับโลก

จาก รายงานการสังเคราะห์ ฉบับที่ 6 หรือ IPCC AR6 (IPCC Assessment Report 6) ในปี ค.ศ. 2023 ระบุว่าทุกการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยโลก ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบที่สำคัญของระบบ ภูมิอากาศ ซึ่งได้ระบุประเด็นสำคัญที่มี “ความมั่นใจในระดับสูงมาก” (very high confidence)¹ ว่าในอนาคต การปล่อยมลพิษของโลกจะยิ่งเพิ่มสูงขึ้น ยิ่งส่งผลกระทบต่อภาวะโลกร้อนที่รุนแรงมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และใน อนาคตอันใกล้ช่วงปี 2021 - 2040 อุณหภูมิพื้นผิวโลกเฉลี่ยในแต่ละปีอาจสูงเกิน 1.5°C และทุกภูมิภาคทั่วโลก จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างพร้อมกัน นอกจากนี้ IPCC ได้ประเมินว่า ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับ สภาพภูมิอากาศจำนวนมาก จะได้รับการประเมินสูงกว่าในการประเมินครั้งก่อน ๆ และจะเกิดผลกระทบระยะ ยาวสูงกว่าปัจจุบันอีกหลายเท่าตัว (Lee et al., 2023) ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียและความเสียหาย ต่อธรรมชาติและผู้คนบนโลก ประชากรที่ยากจนและเปราะบางเป็นกลุ่มได้รับความเสียหายและสูญเสียมากที่สุด โดยเฉพาะในแอฟริกาและประเทศที่ด้อยพัฒนา ก็จะมีจนลงกว่าเดิม

การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ย

การเผชิญกับภาวะโลกร้อนของมนุษย์กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้น เฉพาะช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2011 - 2020 อุณหภูมิพื้นผิวโลกสูงขึ้นถึง 1.1°C นับตั้งแต่หลังยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรม (ค.ศ. 1850 – 1900) จากรายงานของ NOAA และ NASA ยืนยันว่าปี 2010 - 2019 เป็นทศวรรษที่ร้อนที่สุดนับตั้งแต่เริ่มเก็บบันทึก เมื่อ 140 ปีที่แล้ว และยังมีรายงานถึงความถี่และความรุนแรงมากขึ้นอย่างไม่เคยเกิดมาก่อน อาทิ คลื่นความร้อน ที่รุนแรง โดยที่อุณหภูมิในบางพื้นที่สูงถึง 40 - 50°C (WMO, 2023)

เหตุการณ์สภาพอากาศแบบสุดขั้ว (Extreme weather event)

สภาวะสุดขั้วของสภาพอากาศที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์แบบฉับพลัน เช่น ภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งน้ำท่วมและภัยแล้ง คลื่นความร้อน จากรายงานของ Climate brief ซึ่งรวบรวมเหตุการณ์สภาพอากาศ แบบสุดขั้ว ที่เกิดขึ้นกับทุกประเทศทั่วโลก ซึ่งมีถึง 735 เหตุการณ์ โดยกว่าร้อยละ 74 ของเหตุการณ์ ที่รวบรวมทั้งหมดนั้นเชื่อว่าจะมีระดับความรุนแรงมากขึ้น อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยร้อยละ 22 ของเหตุการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้นในประเทศในทวีปเอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

¹ IPCC ใช้ระดับความมั่นใจที่แตกต่างกันในการนำเสนอข้อมูล โดยระดับความมั่นใจ “สูงมาก” หมายความว่า IPCC มีหลักฐานและข้อสรุปที่หนักแน่น และน่าเชื่อถืออย่างยิ่ง

สำหรับเหตุการณ์สภาพอากาศแบบสุดขั้ว ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยนั้น พบ 4 เหตุการณ์ ได้แก่ เหตุการณ์ น้ำท่วมหนักในช่วง ต.ค.-พ.ย. ค.ศ. 2010 และปี ค.ศ. 2011 เหตุการณ์อุณหภูมิต่ำสุดเป็นประวัติการณ์ ในช่วง เดือน เม.ย. ของปี ค.ศ. 2016 และปี ค.ศ. 2023

อุณหภูมิเฉลี่ยของน้ำทะเลสูงขึ้นและมีความกรดมากขึ้น

ทะเลและมหาสมุทรเป็นแหล่งดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก การดูดซับ คาร์บอนไดออกไซด์ปริมาณมหาศาลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสถานะความเป็นกรด-ด่างของน้ำ ในมหาสมุทร การเพิ่มขึ้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศโลกช่วงระยะเวลากว่า 200 ปีที่ผ่านมา มหาสมุทรมีอัตราการดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ของมหาสมุทรเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ซึ่งทำให้มีค่าความเป็นกรด เพิ่มขึ้นของน้ำทะเลทั่วโลกถึงร้อยละ 28

ระดับน้ำทะเลสูงขึ้นและการกัดเซาะ

การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลทั่วโลกมีสาเหตุมาจากสองปัจจัยหลัก คือ การขยายตัวทาง ความร้อน (น้ำทะเลอุ่นขึ้นและขยายตัว) และการมีส่วนร่วมของแผ่นน้ำแข็ง (เช่น จากธารน้ำแข็งพื้นดินแผ่น น้ำแข็งและน้ำแข็งในทะเล) เนื่องจากการละลายที่เพิ่มขึ้น โดย IPCC ได้รายงานว่าจะภายในปี 2100 การขยายตัว ทางความร้อนและการละลายของน้ำแข็งคาดว่าจะทำให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น 0.26 ถึง 0.95 เมตร โดยพิจารณา จากแบบจำลองสภาพภูมิอากาศที่ RCP 2.6 และ RCP 8.5

การเปลี่ยนแปลงที่ยากต่อการฟื้นตัวหรือไม่สามารถย้อนกลับได้ (Irreversible impacts)

นอกจากเหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้วแล้ว แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอีก 10 ปีข้างหน้า ยังรวมถึงเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป เช่น จากน้ำแข็งขั้วโลกละลาย ซึ่งมีอิทธิพลต่อรูปแบบลมและสภาพอากาศในท้องถิ่นและทั่วโลก เนื่องจากผลกระทบที่เปลี่ยนแปลงของ กระแสน้ำในมหาสมุทรที่ไหลเวียนทั่วโลกและเป็นปัจจัยสำคัญในการควบคุมฤดูกาลในทวีปต่างๆ นอกจากนี้ ผลต่อฤดูกาลแล้ว การเปลี่ยนแปลงนี้ยังอาจทำให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและการล่มสลาย ของระบบนิเวศ (Biodiversity loss and ecosystem collapse) และความเสี่ยงนี้จะครอบคลุมถึงผลกระทบ ของมลพิษทางอากาศ น้ำ และดิน ตลอดจนกระทบต่อ “ความมั่นคงด้านอาหาร น้ำ และสุขภาพ” (food, water and health security) อีกด้วย

รายงานความเสี่ยงโลกประจำปี (Global Risks Report) ของ World Economic Forum ได้จัดอันดับ 10 ความเสี่ยงระยะยาว (10 ปี) ที่รุนแรงที่สุดของโลก พบว่า ความเสี่ยงส่วนใหญ่ เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งสิ้น โดยการเผชิญกับเหตุการณ์สภาพอากาศรุนแรง (Extreme weather events) เป็นความเสี่ยงอันดับ 1 สาเหตุหลักมาจากภาวะโลกร้อนและการกระทำของ มนุษย์เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบโลก (Critical change to Earth systems) เช่น การละลายของน้ำแข็งขั้วโลก และการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล เหตุการณ์สภาพอากาศรุนแรงจะส่งผล กระทบในวงกว้าง เช่น ความมั่นคงทางอาหารและน้ำ ความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ ความขัดแย้งภายในและ ระหว่างประเทศ รวมถึงความเสี่ยงด้านสุขภาพ รายงานนี้ยังได้นำเสนอแบบจำลองซึ่งคาดการณ์ว่า จะมีอย่าง น้อยหนึ่ง “จุดเปลี่ยนด้านสภาพภูมิอากาศ” (Climate Tipping Points) ที่อาจเกิดขึ้นภายใน 10 ปีข้างหน้า ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจย้อนกลับได้อีกแล้ว เช่น การละลายของน้ำแข็งขั้วโลกอย่างถาวร

ข้อมูลจากรายงานความเสี่ยงโลกประจำปี ค.ศ. 2022-2024 ได้ระบุถึงปัญหาและเหตุการณ์ ที่มีความเสี่ยงระดับโลกสูงสุด จากการประเมินตามอันดับความรุนแรงในระยะยาว (ระยะ 10 ปี) ดังนี้

ตาราง 1 ปัญหาและเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงระดับโลกสูงสุด 10 อันดับแรก ระหว่างปี ค.ศ. 2022-2024

ลำดับ ที่	ค.ศ. 2022 (พ.ศ. 2565) a	ค.ศ. 2023 (พ.ศ. 2566) b	ค.ศ. 2024 (พ.ศ. 2567) c
1	ความล้มเหลวการดำเนินงานด้านสภาพภูมิอากาศ	ความล้มเหลวในการบรรเทา ด้านการลดการปล่อยมลพิษ ทางอากาศ	เหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้ว
2	เหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้ว	ความล้มเหลวในการบรรเทา ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ	การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ต่อระบบโลก
3	ความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ	เหตุการณ์ภัยธรรมชาติและ สภาพอากาศที่รุนแรง	ความสูญเสียความหลากหลาย ทางชีวภาพและระบบนิเวศ
4	การแตกแยกทางสังคม	ความสูญเสียความหลากหลาย ทางชีวภาพและระบบนิเวศ	การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ
5	วิกฤตการดำรงชีวิต	การโยกย้ายขนาดใหญ่แบบไม่สมัครใจ (การอพยพย้ายถิ่น)	การบิดเบือนข้อมูล
6	โรคติดเชื้อ	วิกฤตทรัพยากรธรรมชาติ	ผลลัพธ์เชิงลบของเทคโนโลยี AI
7	ความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมมนุษย์	การแตกแยกทางสังคม	การโยกย้ายขนาดใหญ่ แบบไม่สมัครใจ (การอพยพย้ายถิ่น)
8	วิกฤตแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ	อาชญากรรมทางไซเบอร์	อาชญากรรมทางไซเบอร์
9	วิกฤตเงินกู้	การเผชิญหน้าทางเศรษฐกิจ	การแบ่งขั้วทางสังคม
10	การเผชิญหน้าทางภูมิเศรษฐศาสตร์	ความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม- ขนาดใหญ่	มลภาวะ

อ้างอิง: a The global risks report 2022; b The global risks report 2023; c The global risks report 2024

4.1.2 สถานการณ์การปล่อยก๊าซเรือนกระจกระดับโลก

ภายใต้ข้อมูลของ climate watch¹ รายงานปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิทั่วโลก ในปี ค.ศ. 2021 (หรือ พ.ศ. 2564) ที่ 49,553.48 MtCO₂eq (รวมสาขาการใช้พื้นที่และป่าไม้) หรือที่ประมาณ 48,209.5 MtCO₂eq (ไม่รวมสาขาการใช้พื้นที่และป่าไม้) โดยมีสาขาที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด คือ สาขาพลังงาน โดยมีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ 37,407.79 MtCO₂eq (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 75 ของปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดของโลก) ตามด้วยสาขาเกษตรกรรม โดยมีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ 1,677.36 MtCO₂eq (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12) และสาขากระบวนการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์ (IPPU) โดยมีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ 3,260.35 MtCO₂eq (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7) และสาขาการจัดการของเสียที่ 1,677.36 MtCO₂eq (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3)

การดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยในปี ค.ศ. 2019 (พ.ศ. 2562) ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิทั่วโลกที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์มีปริมาณอยู่ที่ 59 ± 6.6 GtCO₂eq ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปี ค.ศ. 2010 (พ.ศ. 2553) ถึงร้อยละ 12 หรือ คิดเป็นอัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเฉลี่ยต่อหน่วยประชากรที่ประมาณ 6.9 tCO₂eq ต่อคน

ตาราง 2 ภาพฉายสถานการณ์จากแบบจำลองจากการแผ่รังสีตามระดับความเข้มข้น
ของก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศ (Representative concentration pathway หรือ RCP scenario)

ภาพฉาย RCP	อุณหภูมิ	ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่โลกสามารถปล่อยได้ (carbon budget) (GtCO ₂ eq) *
RCP 1.9	การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยโลกไม่เกิน 1.5°C	300 – 900 (500)
RCP 2.6	การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยโลกไม่เกิน 2°C	1150
RCP 4.5	การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยโลกประมาณ 2-3°C	1500
RCP 6.0	การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยโลกประมาณ 3°C	1700
RCP 8.5	การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยโลกประมาณ 4°C	2800

นอกจากนี้ IPCC ได้เสนอทางที่เป็นไปได้ เพื่อจำกัดอุณหภูมิโลกไม่ให้สูงขึ้นเกิน 1.5°C หรือ 2°C ก่อนสิ้นศตวรรษที่ 21 คือ จำเป็นต้องลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ให้ลงอย่างมากและรวดเร็ว โดยเฉพาะภาคพลังงาน การใช้ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน และป่าไม้ (LULUCF) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สุทธิให้เป็นศูนย์ (Net zero emissions)

4.1.3 ความร่วมมือระดับโลกในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ประกอบด้วยความร่วมมือหลัก ๆ ดังนี้

(1) กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) จัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2535 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2537 มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาเสถียรภาพของความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกในบรรยากาศให้อยู่ในระดับที่ป้องกันการรบกวนระบบภูมิอากาศจากกิจกรรมของมนุษย์ ปัจจุบันมีรัฐภาคีจำนวน 197 ประเทศ ประเทศไทยให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2537 โดยประเทศที่ให้สัตยาบันมีพันธกรณี ดังนี้ (1) จัดทำและส่งรายงานแห่งชาติที่ประกอบด้วยบัญชีก๊าซเรือนกระจกและมาตรการที่ดำเนินการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (2) ร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (3) ส่งเสริมการศึกษา ฝึกอบรม และการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(2) พิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol: KP) จัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2540 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเป้าหมายที่มีผลผูกพันทางกฎหมายสำหรับประเทศอุตสาหกรรมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ปัจจุบันมีรัฐภาคี จำนวน 192 ประเทศ ประเทศไทยให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2545 โดยประเทศที่ให้สัตยาบันมีพันธกรณี ดังนี้ (1) ประเทศในภาคผนวกที่ 1 ต้องลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามเป้าหมายที่กำหนด (2) ประเทศนอกภาคผนวกที่ 1 เช่น ประเทศไทย สามารถเข้าร่วมในกลไกการพัฒนาที่สะอาด (Clean Development Mechanism: CDM) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนและช่วยประเทศพัฒนาแล้วบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก

(3) ความตกลงปารีส (Paris Agreement: PA) จัดทำขึ้นเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2558 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างการตอบสนองต่อภัยคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกในศตวรรษนี้ให้ต่ำกว่า 2 องศาเซลเซียส และพยายามรักษาการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส ปัจจุบันมีรัฐภาคีจำนวน 195 ประเทศ ประเทศไทยให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2559

เป้าหมายสำคัญของโลกในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1) จำกัดอุณหภูมิโลกไม่ให้เพิ่มขึ้นเกิน 1.5 องศาเซลเซียส การจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิให้อยู่ในระดับต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ จะช่วยลดความรุนแรงของผลกระทบเหล่านี้และช่วยรักษาระบบนิเวศที่สำคัญ เช่น แนวปะการัง ป่าชายเลน และพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเป้าหมายนี้สะท้อนถึงความตระหนักรู้ของประชาคมโลก ถึงความเสี่ยงต่าง ๆ เมื่ออุณหภูมิโลกสูงขึ้น

2) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วนเพื่อบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) การบรรลุเป้าหมายนี้จำเป็นต้องอาศัยความพยายามร่วมกันจากทุกประเทศทั่วโลก และมีความจำเป็นเร่งด่วนในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วน รวมถึงพลังงาน อุตสาหกรรม การขนส่ง เกษตรกรรม และการใช้ที่ดิน การลดการปล่อยก๊าซในแต่ละภาคส่วนอาจต้องใช้แนวทางและเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน

3) การเปลี่ยนผ่านไปสู่พลังงานสะอาด การบรรลุเป้าหมายของความตกลงปารีส เกือบทั้งหมดต้องพึ่งพาการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในภาคพลังงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล รวมถึงการเปลี่ยนผ่านจากเชื้อเพลิงฟอสซิลไปสู่แหล่งพลังงานคาร์บอนต่ำหรือไม่มีคาร์บอน เช่น พลังงานหมุนเวียน การเปลี่ยนผ่านนี้ครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน การใช้เทคโนโลยีพลังงานสะอาด และการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนผ่านไปสู่พลังงานสะอาดต้องลงทุนสูง ทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา จึงมีความจำเป็นในการสนับสนุนทางการเงิน เพื่อให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีด้านพลังงานสะอาด และสามารถปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้

4) ส่งเสริมการปรับตัว ทั่วโลกต่างเผชิญกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น และภัยพิบัติที่รุนแรงขึ้น จำเป็นต้องมีการปรับตัวรวมถึงการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เช่น การสร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทนทานต่อสภาพอากาศ และการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน เป็นต้น

ตาราง 3 สรุปนัยสำคัญของการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระดับโลกต่อภารกิจของกรมฯ

พันธกรณีร่วมกันที่สำคัญ	พันธกรณีและการดำเนินงานของประเทศไทย	นัยสำคัญต่อภารกิจกรมฯ
ภายใต้ UNFCCC และความตกลงปารีส		
จำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิให้ไม่เกิน 2 °C และมุ่งมั่นให้การเพิ่มขึ้นอุณหภูมิให้ไม่เกิน 1.5 °C	สำหรับประเทศไทย ได้แสดงเจตจำนงในการมีส่วนร่วมในการจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโดยการกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ รวมถึงแสดงเจตจำนงอย่างมุ่งมั่นในการ	กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม (สส) ถูกจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2023 (พ.ศ. 2566) โดยมีหน้าที่เป็นหน่วยประสานงานกลางของประเทศภายใต้กรอบอนุสัญญา

พันธกรณีส่วมนกันที่สำคัญ	พันธกรณีส่วมนกันและการดำเนินงานของประเทศไทย	นัยสำคัญต่อภารกิจกรมฯ
	<p>ยกระดับการมีส่วนร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจก ดังจะเห็นได้จากเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกที่มีระดับที่สูงขึ้น ตั้งแต่ระดับเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกที่ระบุใน Thailand INDC ซึ่งกำหนดเป้าหมายไว้ที่ร้อยละ 20 – 25 ในปี ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573); และเพิ่มระดับเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกเป็นที่ยอมรับร้อยละ 20-40 ในปี ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573); และยกระดับการกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกเป็นรูปแบบการประเมินปริมาณการลดก๊าซเรือนกระจกเทียบกับปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจริง (Absolute emission) และกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกเป็นที่ยอมรับร้อยละ 20-40 ในปี ค.ศ. 2035 (พ.ศ. 2578) [stakeholder meeting: NDC 3.0]</p> <p>นอกจากนี้ ประเทศไทยได้มีการกำหนดเป้าหมายระยะยาวในการลดก๊าซเรือนกระจก โดยมุ่งสู่ความเป็นกลางของคาร์บอน (carbon neutrality) ภายในปี ค.ศ. 2050 (พ.ศ. 2593) และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (net zero emission) ภายในปี ค.ศ. 2065 (พ.ศ. 2608)</p>	<p>สหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และมีหน้าที่ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย สส. จึงมีภาระหน้าที่ในประเมินศักยภาพการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ และกำหนดระดับเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ</p>
<p>การจัดส่งรายงานการมีส่วนร่วมในการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ต่อ UNFCCC (NDC) ทุก 5 ปี</p>	<p>ข้อ 4 ของข้อตกลงปารีส (Paris Agreement: PA) ภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กำหนดให้ ทุกประเทศภาคี ต้อง</p>	<p>สส. ในฐานะหน่วยประสานงานกลางของประเทศภายใต้กรอบอนุสัญญาฯ มีหน้าที่ในการจัดส่งรายงาน NDC ต่อ UNFCCC ตาม</p>

พันธกรณีร่วมกันที่สำคัญ	พันธกรณีและการดำเนินงาน ของประเทศไทย	นัยสำคัญต่อการกิจกรรมฯ
	<p>จัดส่งรายงานการมีส่วนร่วมของ ประเทศในการลดก๊าซเรือน กระจก อย่างต่อเนื่อง ทุกๆ 5 ปี สำหรับประเทศไทยหนึ่งในภาคี สมาชิกของอนุสัญญาฯ ได้จัดส่ง รายงาน NDC ต่อ สำนัก เลขาธิการ UNFCCC อย่าง ต่อเนื่องดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดส่งรายงานการมีส่วนร่วมของ ประเทศในการลดก๊าซเรือน กระจก ภายหลังปี ค.ศ. 2020 (Thailand INDC) ต่อ UNFCCC เมื่อ ปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) โดยกำหนด เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก ที่ ร้อยละ 20-25 ในปี ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573) - จัดส่งรายงานการมีส่วนร่วมของ ประเทศในการลดก๊าซเรือน กระจกของประเทศไทย (NDC) ฉบับปรับปรุง (Thailand 2nd updated NDC) ต่อ UNFCCC เมื่อปี ค.ศ. 2022 (พ.ศ. 2565) โดยกำหนดเป้าหมายการลดก๊าซ เรือนกระจกที่ร้อยละ 20-40 ในปี ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573) 	<p>กรอบระยะเวลาการส่งที่ PA กำหนด</p> <p>เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำ NDC สส. จึงได้จัดทำรายงาน มาตรการลดก๊าซเรือนกระจก รายสาขา 2030 (Mitigation 2030) โดยเสนอให้ ครม. เห็นชอบ เมื่อเดือน พ.ย. 2024 โดยระบุมาตรการสำคัญในภาค พลังงาน ภาคการคมนาคมขนส่ง ภาคอุตสาหกรรม ภาคการจัดการ ของเสีย ภาคเกษตรกรรม</p>
<p>การจัดส่งรายงานบัญชีก๊าซเรือน กระจกของประเทศ (National Communication report: NC), รายงานความก้าวหน้ารายสองปี (Biennial Update Report: BUR) รายงานความโปร่งใส (Biennial Transparency Report: BTR) ต่อ UNFCCC</p>	<p>ภายใต้ข้อตกลงปารีส (PA) กำหนดให้ในกลุ่มประเทศ non- annex I ต้องจัดส่งรายงาน NC ฉบับแรก ภายใน 3 ปี นับจากปีที่ เข้าร่วมสัตยาบัน และต้อง ดำเนินการจัดส่ง NC ทุกๆ 4 ปี ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2014 (พ.ศ. 2557) กำหนดให้ กลุ่มประเทศ non-annex I ต้อง จัดส่งรายงาน BUR และ</p>	<p>สส. ในฐานะหน่วยประสานงาน กลางของประเทศภายใต้กรอบ อนุสัญญาฯ มีหน้าที่ในการจัดส่ง รายงานต่างๆ ต่อ UNFCCC ตาม กรอบระยะเวลาการส่งที่ PA กำหนด</p>

พันธกรณีร่วมกันที่สำคัญ	พันธกรณีและการดำเนินงาน ของประเทศไทย	นัยสำคัญต่อการกิจกรรมฯ
	<p>กำหนดให้ทุกประเทศ ต้องจัดส่ง รายงาน BTR ภายในปี ค.ศ. 2024 (พ.ศ. 2567) และต้อง ดำเนินการจัดส่งรายงาน BTR ทุกๆ 2 ปี แทนรายงาน BUR ให้กับ UNFCCC</p> <p>ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าร่วมต่ออนุสัญญาฯ ตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1994 (พ.ศ. 2537) ซึ่งที่ผ่าน มา โดยกองประสานการจัดการ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม (สผ.) ในฐานะหน่วย ประสานงานกลางของประเทศ (ในขณะนั้น) ได้ดำเนินการจัดส่ง รายงานที่เกี่ยวข้องในทุกๆ ปี ต่อ UNFCCC ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดส่ง NC 1 ในปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) - จัดส่ง NC 2 ในปี ค.ศ. 2011 (พ.ศ. 2554) - จัดส่ง BUR 1 ในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) - จัดส่ง BUR 2 ในปี ค.ศ. 2017 (พ.ศ. 2560) - จัดส่ง NC 3 ในปี ค.ศ. 2018 (พ.ศ. 2561) - จัดส่ง NC 4/ BUR 4 ในปี ค.ศ. 2022 (พ.ศ. 2565) 	
<p>การจัดส่งรายงาน ยุทธศาสตร์ ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อย ก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศ (Long Term Low Emissions Development Strategy)</p>	<p>ภายใต้ความตกลงปารีส (PA) ข้อ 4 ย่อหน้า 19 กำหนดให้ทุก ประเทศภาคีต้องจัดทำ ยุทธศาสตร์ระยะยาวในการ พัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือน กระจกต่ำให้กับ UNFCCC</p>	<p>สส. ในฐานะผู้จัดทำแผน ยุทธศาสตร์ระยะยาวฯ มีหน้าที่ใน การขับเคลื่อน ประสานงาน และ ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการลด ก๊าซเรือนกระจก (Long term mitigation actions) ในแต่ละ</p>

พันธกรณีร่วมกันที่สำคัญ	พันธกรณีและการดำเนินงาน ของประเทศไทย	นัยสำคัญต่อภารกิจกรมฯ
	<p>ประเทศไทยได้จัดดำเนินการ จัดส่งรายงานยุทธศาสตร์ ระยะ ยาวฉบับแรก (Mid-century, Long-term Low Greenhouse Gas Emission Development Strategy) ต่อ UNFCCC ในปี ค.ศ. 2021 (พ.ศ. 2564) และ จัดส่ง Thailand Long-term Low Greenhouse Gas Emission Development Strategy revised version (LT- LEDS ฉบับปรับปรุง) เมื่อปี ค.ศ. 2022 (พ.ศ. 2565) ภายใต้ LT- LEDS ฉบับปรับปรุง ระบุ เป้าหมายของการเป็นกลางของ คาร์บอน (carbon neutrality) ภายในปี ค.ศ. 2050 (พ.ศ. 2593) และ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก สุทธิเป็นศูนย์ (net zero emission) ภายในปี ค.ศ. 2065 (พ.ศ. 2608)</p>	<p>สาขาทั้ง 5 สาขา ทั้งในส่วนของ สาขาพลังงาน สาขากระบวนการ ผลิตและการใช้ผลิตภัณฑ์ สาขา การจัดการของเสีย สาขาเกษตร และสาขาการใช้พื้นที่และป่าไม้ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ระยะ ยาว ทั้งในส่วน of เป้าหมายความ เป็นกลางทางคาร์บอน (carbon neutrality) ภายในปี ค.ศ. 2050 (พ.ศ. 2593) และ เป้าหมายการ ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็น ศูนย์ (net zero emission) ภายในปี ค.ศ. 2065 (พ.ศ. 2608)</p>
<p>การจัดส่งรายงานแผนการปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศแห่งชาติ (NAP)</p>	<p>ภายใต้การประชุม COP16 ย่อ หน้า 15-18 ได้ระบุถึงแนว ทางการจัดทำแผนงานการปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ และเสนอแนะให้ ประเทศกำลังพัฒนาจัดทำ แผนงานการปรับตัวฯ โดยระบุถึง ความต้องการเพื่อการปรับตัว ต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในระยะกลางและระยะยาว</p> <p>ประเทศไทยจัดส่งรายงาน NAP ให้กับ UNFCCC เมื่อปี ค.ศ. 2023 (พ.ศ. 2566)</p>	<p>สส. ในฐานะผู้จัดทำแผน NAP มี หน้าที่ในการขับเคลื่อน ประสานงาน ดำเนินกาแผนการ ปรับตัว ตามที่ระบุในแผนปฏิบัติ การ (NAP action plan) ให้ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในรายสาขา:</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเกษตรและความมั่นคง ทางอาหาร: รักษาผลิตภาพการ ผลิตและความมั่นคงทางอาหาร - การท่องเที่ยว: เพิ่มขีด ความสามารถของภาคการ ท่องเที่ยวให้มีการเติบโตอย่าง ยั่งยืน และรองรับความเสี่ยงจาก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

พันธกรณีร่วมกันที่สำคัญ	พันธกรณีและการดำเนินงาน ของประเทศไทย	นัยสำคัญต่อการกิจกรรมฯ
		<p>- สาธารณสุข: มีระบบสาธารณสุขที่สามารถจัดการความเสี่ยงและลดผลกระทบ ต่อสุขภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>- การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ: บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลาย ทางชีวภาพ อย่างยั่งยืน เพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>- การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์: ประชาชน ชุมชน และเมือง มีความพร้อม และขีดความสามารถในการปรับตัวต่อ ความเสี่ยงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่</p>
การจัดทำข้อมูลความเสี่ยง	เป้าหมาย Global Goal on Adaptation จากการประชุม COP28 ได้กำหนดเป้าหมายของการมีประเทศภาคีมีการดำเนินงานเพื่อทำให้บริการข้อมูลภูมิอากาศ และ การมีระบบเตือนภัย	กรมฯ มีหน้าที่ในการจัดทำและให้บริการข้อมูลความเสี่ยงและการดำเนินงานด้านการปรับตัวเพื่อขับเคลื่อน ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่ครอบคลุม 6 สาขาการปรับตัว ทั้งในระดับประเทศและพื้นที่ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2 สถานการณ์ปัจจุบันของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทย

4.2.1 สถานการณ์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

ประเทศไทยถูกจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีความเปราะบางในการได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศ อาทิ อุทกภัย ภัยแล้ง วัตภัย และดินถล่ม โดยเหตุการณ์ภัยพิบัติดังกล่าวยังคงทวี ความรุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น ส่งผลให้เกิดความสูญเสียและเสียหายที่ไม่เคยมีมาก่อนต่อภาคเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเผชิญกับความเสี่ยงและผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ ซึ่งสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของ อุณหภูมิ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและป่าไม้ การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล และการกัดเซาะชายฝั่ง รวมถึงยังส่งผลกระทบต่อ การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศด้วย

หน่วยงานจากประเทศเยอรมัน German watch ได้รายงานดัชนีความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศโลก (Global Climate Risk Index: CRI) โดยเมื่อปี พ.ศ. 2564 ได้จัดประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 9 ของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากที่สุด ทั้งในมิติของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชีวิต และการ สูญเสียทางเศรษฐกิจ โดยตลอด 20 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติถึง 137 ครั้ง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2554 ที่เกิดมหาอุทกภัยที่ร้ายแรงที่สุด คิดเป็น 87% ของความเสียหายทั้งหมดที่ผ่านมา ซึ่งธนาคารโลก (World Bank) ได้ประเมินมูลค่าความสูญเสียและความเสียหายที่เกิดขึ้นสูงถึง 1.44 ล้านล้านบาท ทั้งนี้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่างๆ อาทิ

การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทย

จากข้อมูลในแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (National Adaptation Plan หรือ NAP) กล่าวว่าอุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยได้ภายใต้ภาพสถานการณ์จำลอง RCP 4.5 และ RCP 8.5 ประเทศไทยจะมีอุณหภูมิเพิ่มขึ้น 1°C 1.5°C และ 2°C ตามลำดับภายในสิ้นศตวรรษ (ค.ศ. 2100) ทั้งนี้ประเทศไทยจะมีอุณหภูมิเฉลี่ยในฤดูร้อนและฤดูหนาว ที่สูงขึ้น และในฤดูร้อนจะมีวันที่มีอากาศร้อน-ร้อนมากจำนวนมากขึ้นอีกด้วย ในส่วนฤดูหนาวจะมีจำนวนวันที่อากาศหนาวลดลง

การเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำฝน

จากข้อมูลในแผน NAP กล่าวว่าสถิติการเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำฝนและจำนวนวันที่ฝนตกผันผวนไปตามเวลาของประเทศไทย ในช่วง พ.ศ. 2558 - 2564 มีปริมาณน้ำฝนผันผวนมากที่สุด ซึ่งในปี พ.ศ. 2562 มีปริมาณน้ำฝน 1,343.4 มิลลิเมตร ซึ่งต่ำสุดในรอบ 40 ปี และในปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณน้ำฝนสูงสุด 2,017 มม. จากการใช้แบบจำลองสภาพภูมิอากาศโลก RCP 4.5 จำนวน 3 แบบจำลอง ได้แสดงการคาดการณ์ปริมาณน้ำฝนสูงสุดในอนาคต แสดงให้เห็นว่าดัชนีปริมาณฝนสูงสุดในรอบหนึ่งวัน (Rx1day) คาดว่าจะเพิ่มขึ้น ซึ่งสะท้อนถึงแนวโน้มของน้ำท่วมฉับพลันจากฝนตกหนัก และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีมีแนวโน้มลดลง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสัญญาณภัยแล้งในอนาคต โดยภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้มีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบจากภัยแล้งสูงกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย

การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล

ในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเล สังเกตได้จากการรวบรวมข้อมูลของ (1) สถานีวัดระดับน้ำ ซึ่งจะให้ข้อมูลเป็นแบบรายจุดบริเวณชายฝั่ง และ (2) ดาวเทียมประเภทอัลติมิเตอร์ ซึ่งให้ข้อมูลครอบคลุมทั่วทั้งโลก การเปลี่ยนแปลงระดับ น้ำทะเลเฉลี่ยของโลกมีค่าเพิ่มขึ้นประมาณ 2.8 มิลลิเมตร (มม.) (สถานีตรวจวัด) ถึง 3.2 มม.(ดาวเทียม) ต่อปี สำหรับประเทศไทย

ข้อมูลส่วนใหญ่มาจากสถานีวัดระดับน้ำ และการเปลี่ยนแปลงที่คำนวณได้ส่วนใหญ่จะเป็น อัตราการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเล สัมพัทธ์ (relative sea level) ในบางพื้นที่โดยเฉพาะบริเวณอ่าวไทย ตอนบน ค่าการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำทะเลสัมพัทธ์จะมี ค่าสูงกว่าบริเวณอื่น ๆ เนื่องจากบริเวณอ่าวไทย ตอนบนมีการสูบน้ำบาดาลเพื่ออุปโภคและบริโภค จึงทำให้พื้นดินมีการจมตัว โดยเฉพาะบริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตร ตัวอย่างเช่น การละลายของน้ำแข็งและการขยายตัวของมวลน้ำในมหาสมุทรจากอุณหภูมิของน้ำทะเลที่สูงขึ้น จึงมีการคาดการณ์ว่าระดับน้ำทะเลปานกลางจะเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ย 5 มม. ต่อปี (ในรอบ 25 ปี) นอกจากนี้ อีกทั้งประเทศไทยอาจประสบกับภาวะกัดเซาะ ของแนวชายฝั่งอย่างรุนแรงในอนาคตอันใกล้ หากไม่มีการดำเนินการมาตรการใด ๆ ที่จะหยุดการทรุดตัวของพื้นดินใกล้ชายฝั่ง

ผลกระทบต่อประเทศไทยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อประเทศไทยเกิดขึ้นหลายด้านและอาจรุนแรงมากขึ้น

ด้านการเกษตร การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้เกิดเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำฝนและรูปแบบฤดูกาล อาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตข้าวลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝน ผลผลิตข้าวในฤดูฝนอาจลดลงถึง ร้อยละ 70 ในขณะที่ผลผลิตข้าวและพืชผลอื่น ๆ ในฤดูแล้ง อาจลดลงถึง ร้อยละ 40 (ASEAN Secretariat, 2021b) ทั้งนี้ การที่อุณหภูมิอากาศสูงขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตข้าวโดยรวมทั้งประเทศ เพราะความเสี่ยงของภัยแล้งที่เพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากปริมาณน้ำที่ลดลงและความต้องการน้ำ สำหรับการชลประทานที่เพิ่มสูงขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ซึ่งปริมาณน้ำใต้ดินที่ใช้ในการชลประทานในช่วงฤดูแล้งอาจลดลงถึง ร้อยละ 50 ในช่วงปี 2090 (Kiguchi et al., 2021)

ด้านภัยธรรมชาติ ประเทศไทยมักเผชิญกับไฟป่าในช่วงฤดูแล้ง (กุมภาพันธ์ - มีนาคม) อยู่บ่อยครั้ง อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพระบบทางเดินหายใจ และเกิดเหตุการณ์ดินถล่มในหลายพื้นที่ ตลอดจนปัญหาภัยแล้งชายฝั่งที่รุนแรงมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น ได้สร้างความเสียหายต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ และระบบนิเวศของชุมชนชายฝั่งเป็นอย่างมาก (Kiguchi et al., 2021)

ด้านสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความเชื่อมโยงกับการแพร่ระบาดของโรคติดต่อสูงขึ้น เช่น ไข้เลือดออก รวมถึงปัญหามลพิษทางอากาศ โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่ภาคเหนือ จากรายงานของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบุว่า ในปี พ.ศ. 2566 เพียงปีเดียว คนไทยกว่า 10.5 ล้านคน ป่วยด้วยโรคที่เชื่อมโยงกับมลพิษทางอากาศ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2565 สูงถึงร้อยละ 116 สำหรับโรคที่พบบนั้รวมถึงโรคร้ายแรงอย่าง มะเร็งปอด หลอดลมอักเสบ โรคหอบหืด และโรคหัวใจ โดยปัญหามลพิษของไทยมักเกิดขึ้นในฤดูแล้ง ซึ่งมีปัจจัยหลักมาจากการเผาตอซังข้าวและอ้อยจากเกษตรกร (ปีพีซี นิวส์ ไทย, 2567; Overland et al., 2021)

ด้านทรัพยากรน้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำฝนและการกระจายตัวของฝน ซึ่งส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำในเขื่อนและระบบชลประทาน ประเทศไทยอาจเผชิญกับความเสี่ยงภัยแล้งรุนแรงขึ้นในฤดูแล้ง อันเนื่องมาจากปริมาณน้ำสำหรับการชลประทานที่ลดลงและความต้องการใช้น้ำที่เพิ่มขึ้น

ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจของประเทศไทยขึ้นอยู่กับรายได้ภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวเป็นหลัก ทั้งนี้ จากผลกระทบต่อภาคเกษตร เช่น ผลผลิตข้าวที่ลดลง ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ขณะที่ภาคการท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเสื่อมโทรมลง เช่น ชายหาด และแนวปะการัง เป็นผลให้นักท่องเที่ยวลดลง นอกจากนี้ ประเทศไทยพึ่งพาการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานน้ำเป็นหลัก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น ภัยแล้งที่เพิ่มสูงขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางพลังงานของประเทศ

จากการที่ประเทศไทยได้มีการประเมินความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และได้กำหนดสาขาที่ได้รับผลกระทบและต้องมีการดำเนินการเพื่อรับมือกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จำนวน 6 สาขา อาทิ (1) การจัดการทรัพยากรน้ำ (2) การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร (3) การท่องเที่ยว (4) สาธารณสุข (5) การจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และ (6) การตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์

โดยได้กำหนดแนวทางในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ดังนี้

(1) สาขาการจัดการทรัพยากรน้ำ ใช้หลักการบริหารจัดการลุ่มน้ำเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการที่สอดคล้องและเหมาะสมในการจัดการเชิงพื้นที่ โดยจำแนกออกเป็น (1) การจัดการพื้นที่ต้นน้ำ (2) การจัดการพื้นที่กลางน้ำและท้ายน้ำ (3) การจัดการพื้นที่ท้ายน้ำ และ (4) กลไกสนับสนุนการจัดการน้ำ

(2) สาขาการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร ใช้หลักการจำแนกตามระบบการผลิตที่มีความเสี่ยงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภาคการเกษตร ได้แก่ (1) การจัดการพื้นที่เพาะปลูกพืช (2) การจัดการพื้นที่ผลิตปศุสัตว์ (3) การจัดการพื้นที่ทำการประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และ (4) กลไกสนับสนุนด้านการเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร

(3) สาขาการท่องเที่ยว ใช้หลักการจำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการที่สอดคล้องและเหมาะสมในการจัดการเชิงพื้นที่ รวมทั้งกลไกที่ช่วยสนับสนุนในด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ (1) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (2) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และ (3) กลไกสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว

(4) สาขาสาธารณสุข ใช้หลักการจำแนกตามความเสี่ยงด้านสุขภาพจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศทั้งทางตรงและทางอ้อม ในกลุ่มโรคที่สำคัญ โดยมุ่งเน้นในประชากรกลุ่มเสี่ยงทางด้านสุขภาพ (เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ สตรีมีครรภ์ และผู้ป่วยเรื้อรัง) เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการที่สอดคล้องและเหมาะสมในการจัดการเชิงพื้นที่ รวมทั้งกลไกที่ช่วยสนับสนุนในด้านสาธารณสุขซึ่งจำแนกออกเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ (1) การป้องกันผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อสุขภาพ และ (2) กลไกสนับสนุนด้านสาธารณสุข

(5) สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ใช้หลักการจำแนกตามระบบนิเวศหลัก เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการที่สอดคล้องและเหมาะสมในการจัดการเชิงพื้นที่รวมทั้งกลไกที่ช่วยสนับสนุนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 แนวทาง ได้แก่ (1) การจัดการระบบนิเวศบนบก (2) การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ (3) การจัดการระบบนิเวศ ทางทะเลและชายฝั่ง และ (4) กลไกสนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ

(6) สาขาการตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ ใช้หลักการจำแนกที่คำนึงถึงลักษณะและระดับการพัฒนาของเมืองหรือการตั้งถิ่นฐานที่เหมาะสม เป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการที่สอดคล้องและเหมาะสมในการจัดการเชิงพื้นที่รวมทั้งกลไกที่ช่วยสนับสนุนในการจัดการการตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 แนวทาง ได้แก่ (1) การจัดการมหานครและเมืองขนาดใหญ่ (2) การจัดการเมืองขนาดกลาง ขนาดเล็กและชุมชน และ (3) กลไกสนับสนุนการจัดการในการตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์

โดย IPCC ได้ระบุและเน้นย้ำประเด็นที่มีระดับความมั่นใจสูงมาก คือ ยังมีความล่าช้าในการดำเนินการด้านการปรับตัวและการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Adaptation and Mitigation) มากเท่าใด ก็จะมียิ่งเสียโอกาสในการสร้างอนาคตที่น่าอยู่และยั่งยืนเท่านั้น อีกทั้ง การบูรณาการการปรับตัว การลดผลกระทบ และการพัฒนาอย่างเท่าเทียมและครอบคลุม โดยเฉพาะกระบวนการการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งรวมถึงองค์ความรู้ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น จะช่วยเพิ่มโอกาสในการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาวได้

กล่าวโดยสรุป ภาวะโลกร้อนส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นภาคเกษตรกรรม ทรัพยากรน้ำ สุขภาพของประชาชน ภาคเศรษฐกิจ และภาคส่วนอื่น ๆ ประเทศไทยกำลังดำเนินการเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่ยังคงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการรับมือกับความท้าทายนี้

ตาราง 4 สรุปสถานการณ์และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

สถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ	ผลกระทบต่อสังคม	ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
<ul style="list-style-type: none"> ● การเกิดภัยแล้ง ● การเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนสูงสุด และจำนวนวันที่ฝนตก ในแต่ละภูมิภาค โดยเกิดผลกระทบสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ● การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ได้แก่การขยับเลื่อนของฤดูกาล ● การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเลและการกัดเซาะชายฝั่ง ● การสูญเสียระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ในภาคบริการและภาคการผลิตของประเทศไทยเกิดความเสี่ยงในการผลิต เช่น ผลผลิตทางการเกษตรลดลง 0.75% ● ภาคการผลิตลดลง 0.6% และให้เกิดละอองส่งผลกระทบต่อการเงินเพื่อในหมวดอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้นที่ 1.5% 	<ul style="list-style-type: none"> ● ส่งผลให้ประชาชนต้องปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิต ● การพัฒนาและการลงทุนในระดับต่างๆ ของทุกภาคส่วนเกิดความเสี่ยงในการดำเนินงานให้สำเร็จหรือบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ● ความเสี่ยงต่อการให้บริการของภาครัฐต่อประชาชนและระบบสาธารณสุข 	<ul style="list-style-type: none"> ● สูญเสียพื้นที่ระบบนิเวศ ● เกิดความสูญเสียต่อทรัพยากรทางธรรมชาติและการให้บริการของระบบนิเวศของประเทศไทย ทั้งทรัพยากรป่าไม้ ทะเล และอื่นๆ ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการให้บริการของเศรษฐกิจ เช่น การผลิตทางการเกษตร การท่องเที่ยว ● สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

จากตาราง 2 สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยคาดว่าจะการเกิดภัยแล้ง การเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำฝน และการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ล้วนส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตและภาคบริการ ทำให้เกิดความเสียหายในการผลิต และอาจส่งผลกระทบต่อเงินเฟ้อ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศยังส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิต ของประชาชน และทำให้การพัฒนาและการลงทุนต่าง ๆ มีความเสี่ยงมากยิ่งขึ้น

4.2.2 สถานการณ์ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยมีแนวโน้มการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ค.ศ. 2019 (พ.ศ. 2562) มีปริมาณปล่อยก๊าซเรือนกระจกรวมทั้งที่ประมาณ 372 MtCO₂eq (ไม่รวมสาขาการใช้พื้นที่และป่าไม้) โดยเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 2010 (พ.ศ. 2553) ถึงร้อยละ 9 (ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอยู่ที่ 339 MtCO₂eq) โดยคิดเป็นอัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเฉลี่ยต่อหน่วยประชากรที่ประมาณ 4.2 MtCO₂eq ต่อคน ซึ่งต่ำกว่าระดับค่าเฉลี่ยของอัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อหัวของโลก

เมื่อพิจารณาเป็นปริมาณก๊าซเรือนกระจกสุทธิ (รวมสาขาการใช้พื้นที่และป่าไม้) จะพบว่าในปี ค.ศ. 2022 (พ.ศ. 2565) ประเทศไทยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิที่ประมาณ 277.9 MtCO₂eq ซึ่งเพิ่มขึ้นจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิในปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) ที่ประมาณ 206.0 MtCO₂eq โดยคิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นของปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิที่ร้อยละ 1.37 ต่อปี โดยมีสาขาพลังงาน เป็นแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจกหลัก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 65.90 (โดยมีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ประมาณ 254 MtCO₂eq) จากปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยในปี ค.ศ. 2022 (พ.ศ. 2565) รองลงมาคือ สาขาเกษตรกรรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.86 (68.9 MtCO₂eq) และสาขากระบวนการผลิตและการใช้ผลิตภัณฑ์ และสาขาการจัดการของเสีย โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10.50 (40.5 MtCO₂eq) และ ร้อยละ 5.7 (22.1 MtCO₂eq) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปี ค.ศ. 2019 (พ.ศ. 2562) ซึ่งเป็นปี reference ของการกำหนดเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกนั้น พบว่ามีปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิที่ 287.2 MtCO₂eq ซึ่งเป็นปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ประมาณ 379.2 MtCO₂eq และปริมาณการดูดกลับก๊าซเรือนกระจกที่ 91.9 MtCO₂eq โดยมีแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจกหลักที่สาขาพลังงาน (262 MtCO₂eq) และสาขาเกษตรกรรม (60 MtCO₂eq) สาขากระบวนการผลิตและการใช้ผลิตภัณฑ์ (37 MtCO₂eq) และสาขาการจัดการของเสีย (18 MtCO₂eq)

ปริมาณปล่อยก๊าซเรือนกระจก แบ่งตามรายสาขา ระหว่างปี 2019 และ 2022

ความพยายามในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย

ประเทศไทยได้มีการกำหนดแผนงานในระดับชาติ และได้ยึดโยงหมวดหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้แล้ว นอกจากนี้ยังได้จัดทำแผนงานต่างๆ ในระดับถัดมา เพื่อเสริมสร้างและขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยเฉพาะแผนด้านพลังงาน ที่ประเทศไทยมีแผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก และมีแผนส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีประสิทธิภาพพลังงาน รวมถึงการส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น การเกษตร และอุตสาหกรรม อาทิ **แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. 2558 – 2579 (AEDP 2015)** (กระทรวงพลังงาน, 2558) และ **แผนอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2561 – 2580 (EEP2018)** (กระทรวงพลังงาน, 2561)

ประเทศไทยได้ตั้งเป้าหมายที่จะบรรลุความเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี ค.ศ. 2050 และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี ค.ศ. 2065 โดยตั้งใจที่จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ได้ร้อยละ 20 จากระดับปกติ (BAU) ภายในปี พ.ศ. 2573 นอกจากนี้ มีการคาดการณ์ว่าไทยจะสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ถึง ร้อยละ 25 ภายในปี พ.ศ. 2573 หากได้รับการสนับสนุนทางการเงินและการถ่ายทอดความรู้ทางเทคนิคขั้นสูง โดยได้มีการกำหนดเป้าหมายและแผนงานสำคัญด้านการลดก๊าซเรือนกระจกไทยได้กำหนดเป้าหมายการเพิ่มพื้นที่ป่า เพื่อเพิ่มแหล่งกักเก็บและดูดกลับก๊าซเรือนกระจกให้ได้ 120 ล้านตันเทียบเท่าภายในปี พ.ศ. 2580 ส่งผลให้ไทยมีนโยบายที่จะเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เป็น ร้อยละ 40 ภายในปี พ.ศ. 2569 นอกจากนี้ ไทยได้รับรองกรอบความร่วมมือคุณหมิง-มอนทรีออล ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพของโลก เพื่อจะหยุดยั้งการสูญเสียและฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ มีเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่อนุรักษ์ทางบกทางทะเล และน้ำจืดให้ได้ร้อยละ 30 ภายในปี พ.ศ. 2573 หรือเป้าหมาย 30x30 และตั้งเป้าขยายป่าชุมชน 1 ล้านไร่ ภายในปี พ.ศ. 2570 (ThaiPBS, 2567)

อุปสรรคสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงต้น สามารถนำมาวิเคราะห์ถึงอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังนี้

(1) **การพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิล** ไทยยังคงพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลในการผลิตไฟฟ้าเป็นหลัก ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และแม้ว่าการเปลี่ยนไปใช้พลังงานหมุนเวียนมีความจำเป็น แต่อาจต้องเผชิญกับอุปสรรคเรื่องต้นทุนที่สูง นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดเรื่องความไม่ต่อเนื่องของพลังงานหมุนเวียน และความท้าทายในการปรับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน (Misila et al., 2020; UNEP, 2023)

(2) **การขาดแคลนเงินทุนและเทคโนโลยี** ไทยอาจประสบปัญหาการขาดแคลนเงินทุนและเทคโนโลยีในการลงทุนด้านพลังงานสะอาด การพัฒนาและการปรับใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น CCS (Carbon Capture and Storage) ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นและมีต้นทุนสูง การศึกษาของ Misila et al. (2020) ระบุว่า ไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่สูงขึ้น (ร้อยละ 25) หากได้รับการสนับสนุนทางการเงินและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

(3) **การเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนา** การเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของเมืองและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและการขนส่ง ส่งผลให้ความต้องการพลังงานเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลมากขึ้น นอกจากนี้ การรักษาสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นความท้าทายที่สำคัญ (Misila et al., 2020; Overland et al., 2021) ยังรวมถึงความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรม เช่น ผลผลิต

ทางการเกษตรที่อาจลดลง ซึ่งเชื่อมโยงต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ทั้งนี้ การหาสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจและการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจึงเป็นความท้าทายที่สำคัญ

(4) การขาดความตระหนักและการมีส่วนร่วม การที่ประชาชนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้ไม่ให้ความร่วมมือในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในชีวิตประจำวัน ส่วนภาคธุรกิจขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ไม่ลงทุนในเทคโนโลยีเหล่านี้ นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐขาดการประสานงานและบูรณาการ ส่งผลให้การดำเนินงานตามเป้าหมาย ไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ภาครัฐต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ผ่านการสื่อสารข้อมูลที่เข้าใจง่าย การจัดกิจกรรมให้ความรู้ ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจและภาคประชาชนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มากขึ้น

(5) ความยากในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชน ประชาชนอาจไม่เข้าใจถึงความรุนแรงของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือไม่เห็นความเชื่อมโยงระหว่างการกระทำของตนเองกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ หากประชาชนไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคครัวเรือนและภาคคมนาคมก็จะเป็นไปได้ยาก เช่น การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ การลดการใช้รถยนต์ส่วนตัว และการเลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (Misila et al., 2020) จึงต้องอาศัยมาตรการจูงใจและการสร้างความตระหนักอย่างต่อเนื่อง

(6) ความไม่แน่นอนของนโยบาย อาจเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนในเทคโนโลยีพลังงานสะอาด และทำให้ภาคเอกชนลังเลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (UNEP, 2023) ขณะเดียวกัน การมีนโยบายเปลี่ยนไปใช้พลังงานหมุนเวียนเป็นสิ่งจำเป็นในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่อาจต้องเผชิญกับอุปสรรค เช่น ต้นทุนที่สูง ความไม่ต่อเนื่องของพลังงานหมุนเวียน และความท้าทายในการปรับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน ทั้งนี้ การมีนโยบายที่ชัดเจน มั่นคง และเอื้อต่อการลงทุน เป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวม

(7) ความซับซ้อนของปัญหา การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นปัญหาที่ซับซ้อน ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน และการบูรณาการนโยบายในด้านต่าง ๆ เช่น การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการขนส่ง ต้องอาศัยทั้งการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ การส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้า การปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของยานยนต์ และการวางผังเมืองที่เอื้อต่อการเดินทางแบบไม่ใช้รถยนต์ เป็นต้น

(8) ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากร กลุ่มคน ชุมชน หรือภูมิภาค ที่มีทรัพยากรจำกัด มักจะได้รับความสูญเสียและเสียหายมากที่สุด เนื่องจากมักจะขาดแคลนเงินทุนในการลงทุนในเทคโนโลยี หรือโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น ระบบเตือนภัยพิบัติ การพัฒนาแหล่งน้ำ นอกจากนี้ กลุ่มคน ชุมชน หรือภูมิภาคที่มีทรัพยากรจำกัด มักตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น พื้นที่ชายฝั่ง พื้นที่แห้งแล้ง ทำให้เสี่ยงที่จะเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติมากขึ้น ฉะนั้น การลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความยั่งยืนให้กับคนเหล่านี้

โอกาสในการบรรลุเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย

จากการทบทวนข้อมูลเอกสารงานวิจัยและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาวิเคราะห์ถึงโอกาสในการบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย ได้ดังนี้

(1) **ประเทศไทยมีแผนงานและนโยบายระดับชาติที่ชัดเจน** ประเทศไทยมี “แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593” ซึ่งมีวิสัยทัศน์คือ “ประเทศไทยมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมีการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน” แผนแม่บทฯ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งรวมถึงการเติบโตแบบปล่อยคาร์บอนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก อีกทั้งแผนนี้ครอบคลุมแผนปฏิบัติการในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการน้ำ การเกษตร การท่องเที่ยว และพลังงาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน การใช้เทคโนโลยีสะอาด และเน้นย้ำถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน การร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งจะช่วยเพิ่มโอกาสในการบรรลุเป้าหมาย แผนเหล่านี้จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(2) **ประเทศไทยมีศักยภาพสูงในการผลิตพลังงานหมุนเวียนจากแหล่งต่าง ๆ** พลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานชีวมวล และพลังงานน้ำ รวมถึงการส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนในภาคครัวเรือน เช่น การใช้เตาชีวมวล และ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับเครื่องทำความเย็น ซึ่งมีศักยภาพในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Misila et al., 2020)

(3) **การพัฒนาและการนำเทคโนโลยีสะอาดมาใช้** เทคโนโลยีการดักจับและกักเก็บคาร์บอน (CCS) เป็นอีกหนึ่งโอกาสในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก นอกจากนี้ การพัฒนาเทคโนโลยีในภาคการก่อสร้าง เช่น อาคารประหยัดพลังงาน และการใช้วัสดุก่อสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ก็มีมีส่วนช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้เช่นกัน (Urge-Vorsatz et al., 2020)

กล่าวโดยสรุป การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นภัยคุกคามร้ายแรงต่อประเทศไทย โดยส่งผลกระทบต่อทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในทุกระดับและทุกภาคส่วน ทั้งการสนับสนุนทางการเงินและเทคโนโลยี ตลอดจนความพยายามร่วมกัน เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

โครงการและมาตรการสำคัญของการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย

จากรายงานแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (Fourth National Communication: NC4) ประเทศไทยมีการดำเนินโครงการและมาตรการหลายอย่างเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมุ่งเน้นไปที่ภาคส่วนต่าง ๆ และการสนับสนุนจากนานาชาติ (ONEP, 2022) ดังนี้

(1) **ภาคเกษตร** ได้แก่ **โครงการข้าวไทย NAMA** โครงการนี้มุ่งไปที่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคการผลิตข้าวโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การปรับระดับพื้นที่นาด้วยเลเซอร์ การปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้ง (AWD) และการจัดการธาตุอาหารเฉพาะพื้นที่ ทั้งนี้ AWD เป็นเทคนิคการควบคุมน้ำที่พัฒนาขึ้นเพื่อประหยัดการใช้น้ำชลประทานในนาข้าว ซึ่งควบคุมระดับน้ำผิวดินไม่ให้ต่ำกว่าระดับความลึกของดิน 15 ซม. ช่วยลดการใช้น้ำและการปล่อยก๊าซมีเทนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) **ภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว** ประเทศไทยได้ดำเนินการลดก๊าซเรือนกระจกอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่กระบวนการผลิต ผลิตภัณฑ์ และการบริการ โดยมุ่งเน้นไปที่โครงการลดการปล่อยมลพิษและลดการปล่อยคาร์บอนหลายโครงการเพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ดังนี้

(3) โครงการและกลไกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประเทศไทยได้ดำเนินโครงการและกลไกต่าง ๆ เพื่อลดก๊าซเรือนกระจกอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการ **ที่องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)** เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนิน เช่น **ฉลากคาร์บอน** ที่เป็นโครงการฉลากคาร์บอนสำหรับผลิตภัณฑ์และบริษัทต่าง ๆ **โครงการเมืองคาร์บอนต่ำ** มุ่งเป้าไปที่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในเมืองต่างๆ ทั่วประเทศไทยโดยใช้กลไกต่างๆ เช่น การชดเชยคาร์บอนในเมืองโดยสมัครใจ **โครงการสนับสนุนการปล่อยก๊าซคาร์บอนต่ำ (LESS)** โครงการนี้มุ่งเป้าไปที่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคอุตสาหกรรม โดยการให้การสนับสนุนทางการเงินและทางเทคนิคแก่บริษัทต่าง ๆ **โครงการชดเชยคาร์บอนของประเทศ ไทย (T-COP)** โครงการนี้สนับสนุนให้บริษัทต่าง ๆ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและ/หรือซื้อคาร์บอนออฟเซตเพื่อชดเชยการปล่อยก๊าซ เป็นต้น

ตาราง 5 นัยสำคัญของการดำเนินงานในประเทศไทย

ประเด็น	นัยสำคัญของการดำเนินงาน
ด้านผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพทั้งในระดับโลกและประเทศไทย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การประเมินผลกระทบและจัดทำชุดข้อมูลความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ครอบคลุม 6 สาขาการปรับตัวฯ (สำหรับประเทศไทย) อาทิ การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร การจัดการน้ำ และภัยพิบัติ การท่องเที่ยว สาธารณสุข การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสาขาการตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงความเสี่ยงระดับพื้นที่ 2. การจัดทำนโยบายและแผนงานด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 3. การขับเคลื่อน ส่งเสริมให้ประชาชนมีความพร้อมในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 4. การจัดทำแผนการปรับตัวในระดับนโยบายและพื้นที่ ให้ครอบคลุมสาขาตามการปรับตัว รวมถึงการดำเนินมาตรการด้านการปรับตัวที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 5. การขับเคลื่อนและดำเนินงาน ในระดับนโยบายร่วมกับหน่วยงานส่วนกลางและท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนการปรับตัวในระดับพื้นที่และขยายผลการดำเนินงาน 6. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานและการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
ด้านการลดก๊าซเรือนกระจกและการบรรลุเป้าหมาย Carbon Neutrality และ Net Zero	<ol style="list-style-type: none"> 1. การประเมินศักยภาพการลดก๊าซเรือนกระจก และจัดทำนโยบายและแผนงาน รวมถึงการกำหนดเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ที่ครอบคลุมการดำเนินงานในสาขาหลัก ทั้ง 5 สาขา (สำหรับประเทศไทย) ทั้งสาขาพลังงาน กระบวนการผลิตและการใช้ผลิตภัณฑ์ การจัดการของเสีย เกษตร และการใช้พื้นที่และป่าไม้ 2. การจัดทำและส่งรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงานและเป้าหมายที่ประเทศไทยได้แสดงเจตจำนง ตามกรอบระยะเวลาการส่งที่กำหนดไว้ในกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลง

ประเด็น	นัยสำคัญของการดำเนินงาน
	<p>สภาพภูมิอากาศ และความตกลงปารีส อาทิ รายงานแห่งชาติ (National Communications: NCs) และรายงานความโปร่งใสรายสองปี (Biennial Transparency Reports: BTRs) เป็นต้น</p> <p>3. การขับเคลื่อนและดำเนินงาน ในระดับนโยบายร่วมกับหน่วยงาน ส่วนกลางและท้องถิ่น</p> <p>4. การขับเคลื่อนส่งเสริมให้ประชาชนมีความพร้อมในการพัฒนาและการดำเนินวิถีชีวิตตามแนวทางที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ</p> <p>5. การขับเคลื่อนการลดก๊าซเรือนกระจกในภาคส่วนและในระดับพื้นที่ และขยายผลการดำเนินงาน</p> <p>6. การติดตามประเมินผลความก้าวหน้าและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง</p>

4.3 สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอาเซียน

ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์และการวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอาเซียนหลายฉบับ แสดงให้เห็นถึงโอกาสต่าง ๆ ในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN Secretariat, 2021; Overland et al., 2021; Chaichaloempreecha et al., 2022)สรุปได้ดังนี้

ศักยภาพพลังงานหมุนเวียน อาเซียนมีศักยภาพสูงในการพัฒนาและใช้พลังงานหมุนเวียน ประเทศไทยเป็นตัวอย่างที่เด่นในด้านนี้ และประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ได้กำหนดนโยบายและมาตรการส่งเสริมพลังงานหมุนเวียน เช่น แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. 2558 – 2579 ของประเทศไทย อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนผ่านไปสู่พลังงานหมุนเวียนอย่างยั่งยืนต้องอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายต่างๆ รวมถึงการระดมทุน เพื่อสนับสนุนการลงทุนในเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน

การพัฒนาเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำ อาเซียนมีโอกาสในการพัฒนาและนำเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำมาใช้ เช่น เทคโนโลยีการดักจับและกักเก็บคาร์บอน (CCS) และเทคโนโลยีพลังงานสะอาด และประเทศไทยได้ประเมินศักยภาพของ CCS และตั้งเป้าหมายการใช้งานในอนาคต การถ่ายทอดเทคโนโลยี การส่งเสริมนวัตกรรม และการวิจัยและพัฒนา (R&D) เป็นปัจจัยสำคัญในการเร่งการนำเทคโนโลยีคาร์บอนต่ำมาใช้ในภูมิภาค (Chaichaloempreecha, Chunark, Hanaoka, & Limmeechokchai, 2022)

การเติบโตทางเศรษฐกิจสีเขียว อาเซียนมีโอกาสในเศรษฐกิจสีเขียว โดยการลงทุนในภาคส่วนที่ยั่งยืน เช่น พลังงานหมุนเวียน การคมนาคมขนส่งที่ยั่งยืน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวสามารถสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ๆ ส่งเสริมการจ้างงาน และลดความยากจน

ความร่วมมือระหว่างประเทศ อาเซียนได้รับการสนับสนุนจากนานาชาติในการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น กองทุน JAIF จากญี่ปุ่น และกลไกความร่วมมืออื่น ๆ ที่ช่วยให้เกิดการแบ่งปันความรู้ เทคโนโลยี และเงินทุน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านสภาพภูมิอากาศในภูมิภาคให้ก้าวหน้าขึ้น

ความเชื่อมโยงบทบาทของประเทศไทยกับภูมิภาคอาเซียน

ประเทศในกลุ่มอาเซียนได้ยกระดับความร่วมมือในการดำเนินงานตามพันธกรณีภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) โดยการจัดตั้งศูนย์อาเซียนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ASEAN Center for climate change: ACCC) ณ นครบรูไนดารุสซาลาม เพื่อเป็นการสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้กับประเทศสมาชิกอาเซียน สำหรับรับมือต่อการแก้ปัญหาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงเป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานให้แก่ประเทศสมาชิก

สำหรับประเทศไทย คณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (กนภ.) มีมติเห็นชอบต่อร่างข้อตกลง การจัดตั้งศูนย์อาเซียน ทั้งนี้ ภายใต้ ร่างข้อตกลงฯ ระบุถึง การจัดตั้งศูนย์อาเซียนฯ วัตถุประสงค์ หน้าที่ โครงสร้าง คณะกรรมการบริหาร หน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร กรรมการบริหาร ภาระหน้าที่ของเจ้าบ้าน การจัดการด้านการเงิน (การให้เงินสมทบ) ของศูนย์อาเซียนฯ ทั้งนี้ ทั้งนี้ สส. ในฐานะ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการของ กนภ. จึงต้องดำเนินการตามที่ระบุไว้ในข้อตกลง

สำนักงานเลขาธิการอาเซียนได้ จัดทำรายงานสถานการณ์ของประเทศในกลุ่มอาเซียน อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้เห็นภาพโดยรวมเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศในกลุ่มอาเซียน

ความท้าทายในอนาคตเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับภูมิภาคอาเซียน

(1) **การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างรวดเร็วและยั่งยืน** การลดปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Mitigation) หรือการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในทุกภาคส่วนอย่างรวดเร็วและยั่งยืน เพื่อจำกัดภาวะโลกร้อนไม่ให้เกิน 1.5°C หรือ 2°C นั้น มีความจำเป็นอย่างเร่งด่วน ความท้าทายคือ การเปลี่ยนผ่านด้านพลังงาน อุตสาหกรรม และระบบการใช้ที่ดิน ไปสู่ระบบการปล่อยแบบคาร์บอนต่ำ โดยต้องคำนึงถึงต้นทุนทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงความเป็นธรรมในการเปลี่ยนผ่าน ยกตัวอย่าง การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการขนส่ง ต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเทคโนโลยี เช่น ยานยนต์ไฟฟ้า และพฤติกรรมการเดินทาง เช่น การใช้ระบบขนส่งสาธารณะ

(2) **การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** แม้ว่าปัจจุบันจะมีการลดการปล่อยการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นอย่างมาก แต่ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น ระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น ภัยแล้ง และน้ำท่วม จะยังคงเกิดขึ้นอีก ดังนั้น การปรับตัว (Adaptation) จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาและชุมชนที่เปราะบางที่แม้จะเป็นกลุ่มที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกน้อยที่สุด แต่กลับได้รับผลกระทบมากที่สุด ส่วนอุปสรรคสำคัญในการปรับตัว คือ การขาดแคลนเงินทุน เทคโนโลยี และขีดความสามารถ รวมถึงความไม่แน่นอนของข้อมูล ตลอดจนการบูรณาการการปรับตัวให้เข้ากับนโยบายและแผนงานต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

(3) **การจัดหาแหล่งเงินทุนและการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี** การเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ (Low carbon economy) และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก แม้ว่าเงินทุนทั่วโลกจะมีเพียงพอ แต่อุปสรรคสำคัญคือ การขาดกลไกและแรงจูงใจ ในการดึงดูดเงินทุนเหล่านี้ไปสู่การดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นในการเสริมสร้างขีดความสามารถ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ไปสู่ประเทศกำลังพัฒนา เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านที่เป็นธรรมและยั่งยืน

(4) ความยุติธรรมทางสภาพภูมิอากาศและการมีส่วนร่วม แม้ว่าประเทศที่ร่ำรวยจะมีสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงกว่าประเทศที่มีรายได้น้อย แต่ประชากรที่เปราะบางภายในประเทศยากจนกลับได้รับความสูญเสียและความเสียหายที่เกิดจากสภาพอากาศมากกว่า นอกจากนี้ แม้ว่าภายในประเทศเดียวกัน ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอาจไม่เสมอกัน เนื่องจากความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างตามเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ เพศ และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม (UNDP, 2023)

ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจึงเกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมและสิทธิมนุษยชนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง สอดคล้องกับแนวคิด “ความยุติธรรมทางสภาพภูมิอากาศ” (Climate Justice) หมายถึง การให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมและสิทธิมนุษยชนเป็นหัวใจหลักของการตัดสินใจและการดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะการรับรองว่าทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน และได้รับประโยชน์จากการดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศ ความท้าทายในเรื่องดังกล่าว คือ การลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากร โอกาส และผลประโยชน์ ระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงระหว่างกลุ่มคนรวยและคนจน

เช่นเดียวกันกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างของทุกภาคส่วน ในการส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคมและลดความเหลื่อมล้ำ โดยเปิดพื้นที่และสร้างกลไก เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้เปราะบาง ร่วมตัดสินใจและดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศ ตอบสนองความต้องการของทุกคนอย่างเท่าเทียมและสอดคล้องกับบริบทของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

(5) ความไม่แน่นอนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แม้ว่าข้อมูลทางวิทยาศาสตร์จำนวนมากได้ยืนยันถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่ข้อมูลบางส่วนยังไม่สามารถระบุได้แน่นอนเกี่ยวกับความรุนแรง และช่วงเวลาของผลกระทบต่าง ๆ ในระดับภูมิภาค นอกจากนี้ เทคโนโลยีบางอย่างที่จำเป็นสำหรับการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ เช่น เทคโนโลยีการดักจับ และกักเก็บคาร์บอน (CCS) ยังอยู่ในขั้นตอนการพัฒนา และมีราคาแพง

การจัดการกับความไม่แน่นอนเหล่านี้ จำเป็นต้องใช้แนวทางการจัดการความเสี่ยง ทั้งในเชิงกายภาพ อาทิ การเกิดภัยพิบัติ และความเสียหายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ ยังรวมถึงการลงทุนในการวิจัยและพัฒนา และการสื่อสารที่ชัดเจนและโปร่งใสเกี่ยวกับความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านสภาพภูมิอากาศในอนาคต

ความท้าทายในอนาคตเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีความซับซ้อนและเกี่ยวโยงกันทุกเรื่อง การรับมือกับความท้าทายและความไม่แน่นอนดังกล่าว ต้องการความร่วมมือกันจากทุกระดับ ทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น และทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ต่างมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ และการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยคำนึงถึงความยุติธรรมทางสังคมและการมีส่วนร่วมของทุกคน จะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างอนาคตที่ยั่งยืน สำหรับคนรุ่นปัจจุบันและคนรุ่นต่อไป

ตาราง 5 นัยสำคัญของการดำเนินงานในระดับภูมิภาคอาเซียน

ประเด็น	นัยสำคัญของการดำเนินงาน
ด้านผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมิบทบาทในคณะทำงานอาเซียนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (AWGCC) ต้องเป็นผู้ประสานการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือของประเทศไทยร่วมกับประเทศสมาชิกของภูมิภาคอาเซียน การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานในระดับภูมิภาคอย่างชัดเจน และกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อทุกประเทศในภูมิภาคอาเซียน และสร้างบทบาทนำสำหรับประเทศไทยในเรื่องที่เห็นว่าประเทศไทยมีศักยภาพและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ
ด้านการลดก๊าซเรือนกระจกและการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก	

4.4 ภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

การทบทวนสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากช่วยให้กรมฯ สามารถเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตในระดับโลก ภูมิภาค และประเทศไทย และช่วยให้กรมฯ สามารถระบุความเสี่ยง และ ผลกระทบ จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อประเทศไทยในด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการของประเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง และที่สำคัญการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นการทบทวนสถานการณ์อย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้กรมฯ สามารถปรับตัวและพัฒนาภารกิจของตนเองให้เท่าทันกับสถานการณ์ได้

ภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจหลักในการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมของประเทศ รวมถึงการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ โดยมีหน้าที่และอำนาจในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ แบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก ดังนี้

(1) ด้านนโยบาย แผน และมาตรการ

(1.1) การเสนอแนะและจัดทำนโยบาย แผน และมาตรการ เกี่ยวกับการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การลดก๊าซเรือนกระจก และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และขับเคลื่อนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

(1.2) การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน ตามนโยบาย แผน และมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ ประเมินความเสี่ยงและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และจัดทำรายงานสถานการณ์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ

(1.3) การดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเสนอแนะแนวทางและทำที่ในการเจรจาความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

(2) **ด้านความร่วมมือ** การประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรระหว่างประเทศและต่างประเทศ รวมถึงชุมชนท้องถิ่น ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ

(3) **ด้านข้อมูลและเทคโนโลยี**

(3.1) การรวบรวม จัดทำ และให้บริการข้อมูลและข้อเสนอแนะด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ด้วยเทคโนโลยีต่าง ๆ

(3.2) การจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกของประเทศ และสนับสนุนการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกในระดับพื้นที่

(3.3) การศึกษา วิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาด และเป็นศูนย์ปฏิบัติการอ้างอิงด้านสิ่งแวดล้อม

(4) **ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม** การส่งเสริม เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ พัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมกลไกการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

(5) **ภารกิจด้านอื่น ๆ** นอกจากภารกิจหลักของกรมแล้ว กรมฯ ยังมีบทบาทในด้านการปฏิบัติการอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของกรม หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

4.5 ความท้าทายและผลกระทบต่อภารกิจของกรม

จากการทบทวนสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับโลกและระดับภูมิภาค รวมถึงประเทศไทยในช่วงต้น (หัวข้อที่ 1 2 และ 3) ประกอบกับการศึกษาบทบาทและอำนาจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม สามารถสรุปเป็นความท้าทายที่มีต่อภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม มีประเด็นสำคัญดังนี้

(1) **ประเด็นท้าทาย** ความไม่แน่นอนในข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และความซับซ้อนของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นประเด็นท้าทายต่อภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ความไม่แน่นอนของข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ส่งผลต่อการวางแผน การตัดสินใจ และการสื่อสารของกรมฯ ขณะที่ความซับซ้อนของปัญหา ส่งผลต่อการบูรณาการนโยบาย การทำงานในระดับพื้นที่ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ กรมฯ จำเป็นต้องพัฒนา กลไก เครื่องมือ และแนวทาง ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สรุปได้ดังนี้

(1.1) **ความไม่แน่นอนในข้อมูลทางวิทยาศาสตร์** ความไม่แน่นอนในข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ เป็นความท้าทายที่กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมต้องเผชิญ ส่งผลต่อการดำเนินงานในหลายด้าน กรมฯ จำเป็นต้องปรับตัว ให้มีความสำคัญกับแนวทางการบริหารจัดการ ความเสี่ยงในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ พัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี พัฒนาระบบการทำงานที่มีความยืดหยุ่น สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน พัฒนาการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อรับมือกับความท้าทาย และบรรลุเป้าหมายในการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศอย่างยั่งยืน

- **ความแม่นยำในการคาดการณ์ และความยากในการประเมินความเสี่ยง** แม้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์จะยืนยันถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แต่ยังมีข้อมูลไม่แน่นอนของข้อมูลในเรื่อง “ความรุนแรง” และ “ช่วงเวลา” ของผลกระทบ โดยเฉพาะในระดับภูมิภาค ซึ่งส่งผลต่อการวางแผนและการตัดสินใจของกรมฯ ในการกำหนดนโยบายและมาตรการรับมือ อีกทั้ง เนื่องจากความไม่แน่นอนของข้อมูลเรื่องความรุนแรงและช่วงเวลา รวมถึงพื้นที่ที่แน่นอนของผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้กรมฯ ประสบความยากลำบากใน “การประเมินความเสี่ยงและผลกระทบ” ต่อประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดมาตรการและกลไกในการลดความเสี่ยง และบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- **ความท้าทายในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรการ** เพราะความไม่แน่นอนของข้อมูล ทำให้กรมฯ ต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่นโยบายและมาตรการต่าง ๆ อาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนอาจส่งผลต่อการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

- **ความจำเป็นในการปรับตัวและเตรียมความพร้อม** กรมฯ จำเป็นต้องปรับตัว และเตรียมความพร้อมในการรับมือกับความไม่แน่นอนของข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ โดยอาจต้องใช้แนวทางการจัดการความเสี่ยง เช่น การพัฒนาแบบจำลอง (model) เพื่อประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น การพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ทนทานต่อสภาพอากาศ และการปรับปรุงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

- **การสื่อสารกับสาธารณะ** ความไม่แน่นอนของข้อมูลอาจทำให้ประชาชนเกิดความสับสน ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล และอาจเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา ดังนั้น กรมฯ จำเป็นต้องสื่อสารข้อมูลความเสี่ยง และโอกาสที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านสภาพภูมิอากาศอย่างชัดเจน โปร่งใส และต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศในการดำเนินงาน

(1.2) ความซับซ้อนของปัญหา ผลกระทบของความซับซ้อนของปัญหาต่อการปฏิบัติงานของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ในหลายด้าน ดังนี้

- **ความจำเป็นในการบูรณาการนโยบายและแผนงาน** การแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน และการบูรณาการนโยบายในด้านต่าง ๆ เช่น การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคการขนส่ง ต้องอาศัยทั้งการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ การส่งเสริมยานยนต์ไฟฟ้า การปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของยานยนต์ และการวางผังเมืองที่เอื้อต่อการเดินทางแบบไม่ใช้รถยนต์ เป็นต้น ซึ่งความซับซ้อนในการบูรณาการนโยบายและแผนงานจากหลายภาคส่วนนี้ เป็นอุปสรรคที่สำคัญของกรมฯ

- **การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน** การแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ซึ่งการประสานงาน การสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก และการยอมรับในนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ตลอดจนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่มีความหลากหลาย เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน และต้องใช้ความพยายามอย่างมาก

- **การทำงานในระดับพื้นที่** ภารกิจของกรมฯ ในระดับพื้นที่ จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบท ความต้องการ และศักยภาพของแต่ละพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกัน ก็ยังเพิ่มความซับซ้อนในการดำเนินงาน ซึ่งกรมฯ สามารถมีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานในระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน การเพิ่มขึ้นของภาระงานและทรัพยากรที่ต้องใช้ของกรมจะมีมากขึ้น นอกจากนี้ กรมฯ ต้องสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนการสื่อสารและสร้างความเข้าใจต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน สรุปได้ดังนี้

(2.1) ภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น ทำให้กรมฯ ต้องเผชิญกับ “ภาระงานที่เพิ่มขึ้น” ในการวิเคราะห์และแนวทางเพื่อจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้น อาทิ

- การเกิดภัยพิบัติที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น เช่น พายุหมุนเขตร้อน ฝนตกหนัก น้ำท่วม ภัยแล้ง ส่งผลกระทบต่อที่อยู่อาศัย สุขภาพ และความปลอดภัยของประชาชน
- ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น คุณภาพน้ำ และความหลากหลายทางชีวภาพ
- ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจากการแพร่กระจายของเชื้อโรค เช่น โรคที่เกี่ยวข้องกับความร้อน โรคติดต่อ และการขาดแคลนอาหาร
- การเพิ่มขึ้นของความต้องการพลังงาน และการพึ่งพาด้านหินเป็นหลัก
- ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากร
- การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝน และความเค็มของน้ำ ส่งผลต่อผลผลิตและคุณภาพ ในภาคการเกษตร และความมั่นคงทางอาหาร
- การกัดเซาะชายฝั่ง ภัยธรรมชาติ และการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว และความน่าดึงดูดใจและภาพลักษณ์ของประเทศ

ผลกระทบต่าง ๆ ในข้างต้น อาจทำให้กรมฯ ต้องเผชิญความท้าทายในการพัฒนามาตรการและแนวทางในลดความเสี่ยง การปรับตัว เพื่อลดผลกระทบต่อภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนการเผชิญกับความท้าทายในการอนุรักษ์ ป่าไม้ และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีความยั่งยืนภายใต้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(2.2) ความต้องการทรัพยากรที่เพิ่มขึ้น เพื่อรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ กรมฯ จำเป็นต้องเพิ่มทรัพยากรในด้านต่าง ๆ อาทิ

- **บุคลากร** ตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2566 ได้กำหนดให้มีการจัดตั้ง “กองขับเคลื่อนการลดก๊าซเรือนกระจก” และ “กองขับเคลื่อนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ขึ้นภายในกรมฯ เพื่อรองรับภาระงานที่เพิ่มขึ้นมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะช่วยให้กรมฯ รับมือกับความท้าทายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยได้ดียิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากภารกิจเฉพาะของกองขับเคลื่อนฯ ทั้ง 2 กอง ซึ่งสอดคล้องกับความท้าทายสำคัญที่ได้กล่าวถึงก่อนหน้า อีกทั้ง โครงสร้างของกรมฯ ยังประกอบด้วยหน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจสำคัญ เช่น กองยุทธศาสตร์และความร่วมมือระหว่างประเทศ ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือและระดมทุนจากหน่วยงานระหว่างประเทศ กองส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่สื่อสารและสร้างความเข้าใจกับประชาชน ศูนย์วิจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่วิจัย พัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยี

- **งบประมาณ** การดำเนินงานตามแผนและมาตรการต่าง ๆ เช่น การจัดการน้ำ การพัฒนาพลังงานทดแทน และการส่งเสริมเทคโนโลยีสะอาด จำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก อีกทั้ง ภารกิจหลักของกรมฯ ครอบคลุมตั้งแต่การจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ การลดก๊าซเรือนกระจก การปรับตัวต่อผลกระทบ การดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ การวิจัยและพัฒนา

เทคโนโลยี การสร้างความร่วมมือ และการสื่อสาร กิจกรรมเหล่านี้ล้วนต้องการงบประมาณ เพื่อสนับสนุน บุคลากร การดำเนินโครงการ การจัดหาเทคโนโลยี และอื่น ๆ อีกทั้ง การจัดตั้ง “กองขับเคลื่อนการลดก๊าซเรือนกระจก” และ “กองขับเคลื่อนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2566 เพื่อรองรับภาระงานที่เพิ่มขึ้นของกรมฯ ย่อมหมายถึงความต้องการงบประมาณที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้กองขับเคลื่อนฯ เหล่านี้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ กรมฯ ยังมีความท้าทาย เรื่องการระดมทุนทั้งจากแหล่งภายในประเทศและต่างประเทศ ให้เพียงพอและบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตาม การพึ่งพางบประมาณจากต่างประเทศอาจมีความไม่แน่นอน

- **เทคโนโลยี** การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เป็นส่วนสำคัญต่อการขับเคลื่อนภารกิจของกรมฯ เช่น การติดตาม การประเมินความเสี่ยงและผลกระทบ การจัดทำรายงานสถานการณ์ การพัฒนาแผนและมาตรการรับมือ และการสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชน การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและแบบจำลอง สามารถช่วยให้กรมฯ รวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลที่ซับซ้อนเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม่นยำ และทันต่อสถานการณ์ อีกทั้ง ตามกฎกระทรวง ระบุหน้าที่ของกรมฯ ในการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกของประเทศ และสนับสนุนการจัดทำบัญชีในระดับพื้นที่ นอกจากนี้ กรมฯ ยังมีหน้าที่ศึกษา วิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ถ่ายทอดองค์ความรู้ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสะอาด เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ สื่อการเรียนรู้แบบอินเทอร์แอคทีฟ และระบบการประชุมทางไกล สามารถช่วยให้กรมฯ เผยแพร่ และถ่ายทอดองค์ความรู้ ไปสู่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

- **การพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของบุคลากร** เนื่องจากมีการปรับภารกิจใหม่ของกรมฯ ทำให้มีความจำเป็นอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของบุคลากรของกรมฯ ให้สามารถรองรับการปฏิบัติภารกิจใหม่ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและด้านการกำหนดและขับเคลื่อนนโยบาย ซึ่งเป็นภารกิจที่แตกต่างจากภารกิจเดิมของกรมฯ ทั้งนี้ การพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ให้แก่บุคลากรของกรมฯ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจและทัศนคติที่เปิดกว้างจากบุคลากรของกรมฯ ในการยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภารกิจใหม่ เปิดรับหัวข้อและแนวทางการทำงานแบบใหม่ และร่วมวางกรอบการดำเนินงานของกรมฯ ด้วยความตระหนักถึงภารกิจใหม่ที่สำคัญและมุ่งสู่การแก้ไขปัญหาที่ท้าทายในระดับโลกต่อไปได้

(2.3) ความจำเป็นในการสร้างความร่วมมือ การจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นงานที่ซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน กรมฯ จำเป็นต้องบูรณาการการทำงาน และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรระหว่างประเทศ ความท้าทาย คือ การสร้างกลไกการทำงานร่วมกัน ที่มีประสิทธิภาพ ไม่ซ้ำซ้อน และตอบสนองต่อสถานการณ์ ดังนี้

- **ความร่วมมือภายในประเทศ** กรมฯ ต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนและมาตรการต่าง ๆ ในบรรลุตามเป้าหมาย

- **ความร่วมมือระดับภูมิภาค** ประเทศไทยในฐานะสมาชิกอาเซียน ต้องร่วมมือกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในการดำเนินงานตามกลไกความร่วมมือของอาเซียน เช่น AWGCC และแผนปฏิบัติการร่วมของอาเซียนในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- **ความร่วมมือระหว่างประเทศ** กรมฯ มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ เช่น การจัดทำรายงานข้อมูลตามพันธกรณี การเข้าร่วมการประชุมและการเจรจาความตกลงระหว่างประเทศ และการระดมทุนจากต่างประเทศ

(2.4) **การเพิ่มการสื่อสารและการสร้างความเข้าใจ** ตามกฎกระทรวงที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการส่งเสริม เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้ทุกภาคส่วนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น กรมฯ ต้องสร้างการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้าใจ ซึ่งความท้าทาย คือ การสื่อสารให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และโน้มน้าวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยกรมฯ ต้องพัฒนาช่องทางการสื่อสาร และสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และยังช่วยให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ และนำไปสู่การนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง อีกทั้ง การกิจของกรมฯ ในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายในและระหว่างประเทศ รวมถึงภาคเอกชน และภาคประชาสังคม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ทุกภาคส่วนเข้าใจบทบาท หน้าที่ และความสำคัญของงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นำไปสู่ความร่วมมือและการสนับสนุนการดำเนินงานของกรมฯ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ

นอกจากปัจจัยที่กล่าวไปข้างต้น ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกรมฯ ในการรับมือกับความท้าทาย เช่น ความต่อเนื่องของนโยบาย และการสนับสนุนจากภาครัฐ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน เป็นต้น ซึ่งต้องได้รับการศึกษาเพิ่มเติมในระยะต่อไป

ส่วนที่ 5

สาระสำคัญของแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี
(พ.ศ. 2566 - 2570)

ส่วนที่ 5 สารสำคัญของแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี

จากผลการศึกษาเอกสาร เพื่อทบทวนสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และนัยสำคัญต่อภารกิจของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความสอดคล้องกับแผนที่เกี่ยวข้อง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แห่งสหประชาชาติ และพันธกรณีที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มร่วมกับบุคลากรกรมฯ ได้กำหนด (ร่าง) แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี รวมถึงผลการรับฟังความคิดเห็นร่วมกับบุคลากรกรมฯ ต่อร่างแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม ทางคณะที่ปรึกษาได้มีการปรับปรุงแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 ภาพรวมของแผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี

5.1.1 วิสัยทัศน์ของส่วนราชการ

ประเทศไทยเติบโตอย่างยั่งยืนด้วยเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน

5.1.2 พันธกิจของส่วนราชการ

- 1) เสนอแนะนโยบาย แผน และขับเคลื่อนการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศรวมทั้งการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ
- 2) ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 3) พัฒนาระบบสารสนเทศ และให้บริการองค์ความรู้ ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
- 4) สื่อสาร สร้างจิตสำนึก เพิ่มศักยภาพของประชาชนในการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
- 5) สร้างเครือข่ายความร่วมมือและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
- 6) ศึกษา วิจัย พัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

5.1.3 วัตถุประสงค์

“เพื่อขับเคลื่อนให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมีวิถีชีวิตที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ”

5.1.4 เป้าหมายและตัวชี้วัดรวม

เป้าหมายรวม

“ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสู่สังคมคาร์บอนต่ำ พร้อมรับปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”

เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย
เป้าหมายที่ 1: ประเทศไทยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างน้อย ร้อยละ 30 จากกรณีปกติ
เป้าหมายที่ 2: ประเทศไทยมีข้อมูลความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครอบคลุมทุกสาขาและครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ
เป้าหมายที่ 3: ประเทศไทยมีเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนที่การบูรณาการมิติด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	ค่าเป้าหมาย				
		ปี 66	ปี 67	ปี 68	ปี 69	ปี 70
1. จำนวนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า (จำนวนเมืองสะสม)	เมือง	6	13	22	24	30
2. ดัชนีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า	ร้อยละ	4.93	11.86	12.91	13.95	15
3. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวม ลดจากกรณีปกติ ไม่น้อยกว่า (สะสม)	ร้อยละ	4	8	12	12.43	20
4. อันดับของประเทศที่มีดัชนีความเสี่ยง ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	อันดับ	35	36	37	39	40

5.2 แผนย่อยภายใต้แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี

แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 1 พัฒนา ผลักดัน และขับเคลื่อนนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่การพัฒนาเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ มี Climate Resilience อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ

คำอธิบาย

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบาย กฎหมาย และแผนงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ และบริบทการพัฒนาสากล ตลอดจนเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและการพัฒนาที่มี Climate Resilience อย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการผลักดันนโยบายและแผนงานที่ตอบสนองต่อความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพัฒนากฎหมายและกรอบนโยบายที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาและความตกลงระดับสากล อีกทั้งยังส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทรัพยากร และเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทย พร้อมสร้างความพร้อมเชิงนโยบายและดำเนินงานที่สนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระยะยาว

1) เป้าหมาย

1.1) มีกฎหมาย นโยบาย และแผนสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ แนวทางการพัฒนา และบริบทสากล

1.2) มีความร่วมมือระหว่างประเทศที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพันธกรณีระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

2) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

2.1) จำนวนความสำเร็จของโครงการเพื่อพัฒนากรอบกฎหมาย นโยบาย และแผนสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ แนวทางการพัฒนา และบริบทสากล อย่างน้อย 3 โครงการต่อปี

2.2) จำนวนกิจกรรมอย่างน้อย 2 กิจกรรมที่ดำเนินการสำเร็จภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี

2.3) ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ได้ลดจากมาตรการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ไทยเทียบกับกรณีปกติ ไม่น้อยกว่า 87 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (16 ร้อยละ)

3) แนวทางการพัฒนา

3.1) พัฒนา และขับเคลื่อนนโยบายตามพันธกรณีของอนุสัญญา พิธีสาร และความตกลงระหว่างประเทศ และกรอบการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ

3.2) ศึกษา ผลักดัน และเตรียมความพร้อมเชิงนโยบายเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

3.3) ยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศที่หนุนเสริมการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทยและพันธกรณีระหว่างประเทศ

4) โครงการ

4.1) โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการจัดทำกฎหมายลำดับรอง

4.2) โครงการจัดทำและถ่ายทอดแผนแม่บท และแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานเชิงนโยบายในระดับกระทรวง กรม รวมถึงการผลักดันสู่แผนรายสาขา ระดับพื้นที่ และรายจังหวัด

4.3) โครงการจัดทำนโยบายและแผนงานตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.4) โครงการเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานในฐานะหน่วยงานประสานงานกลางของอนุสัญญา UNFCCC (Focal Point)

4.5) โครงการจัดทำแผนและขับเคลื่อนการดำเนินงาน ด้านการลดก๊าซเรือนกระจก เช่น NDC Mitigation Roadmap และ NDC Mitigation Action Plan ด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น NAP Action Plan

4.6) โครงการศึกษาและคาดการณ์อนาคตเชิงยุทธศาสตร์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Strategic foresight)

4.7) โครงการพัฒนาและยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศที่หนุนเสริมการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทยและพันธกรณีระหว่างประเทศ

4.8) โครงการพัฒนาแนวทางและตัวชี้วัดในการติดตามผลการลดก๊าซเรือนกระจก (NDC Tracking)

4.9) โครงการศึกษาผลประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมในการใช้รถยนต์พลังงานไฟฟ้าภาครัฐ

4.10) การดำเนินการด้านยุทธศาสตร์และความร่วมมือระหว่างประเทศ และค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว

แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 2 พัฒนามาตรการ กลไก และเครื่องมือเชิงนโยบาย ในการขับเคลื่อน และยกระดับการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและมี Climate Resilience

คำอธิบาย

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนามาตรการ กลไก และเครื่องมือเชิงนโยบายที่มีประสิทธิภาพในการยกระดับการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำที่มี Climate Resilience โดยมุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานและความพร้อมของการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยผ่านการพัฒนามาตรการและกลไกที่สามารถใช้งานได้จริงในระดับสาขาและระดับพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกที่มีความแม่นยำและซับซ้อนสูงขึ้น (Tier) การผลักดันมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกลไกทางการเงิน เช่น Climate Change Taxonomy Green Bonds และ Green Budgeting รวมถึงการพัฒนามาตรการเชิงพื้นที่ที่ส่งเสริมการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น เพื่อรองรับการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างยั่งยืน

1) เป้าหมาย

1.1) มีมาตรการ และกลไกที่พร้อมต่อการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

1.2) มีแนวทางในการขับเคลื่อนมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกลไกทางการเงินที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

2) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

2.1) จำนวนความสำเร็จของโครงการในการจัดทำและพัฒนามาตรการ เครื่องมือ และกลไกที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อย่างน้อย 3 โครงการต่อปี

2.2) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาแนวทางในการขับเคลื่อนมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ และกลไกทางการเงิน

3) แนวทางการพัฒนา

3.1) กำหนด และพัฒนามาตรฐานเชิงวิชาการด้านการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสู่การปฏิบัติ

3.2) กำหนด และผลักดันมาตรการรายสาขาด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

1) ด้านการลดก๊าซเรือนกระจก

2) ด้านการปรับตัว

3.3) พัฒนาและผลักดันมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกลไกทางการเงิน (พรบ. CC Taxonomy Green bonds/SLBs Green Budgeting Art 6.2/6.4 กองทุนฯ กรอบจัดสรรเงิน กรอบส่งเสริมการลงทุนภาพรวม TBAM ฯลฯ)

3.4) พัฒนากลไกและเครื่องมือเชิงพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4) โครงการ

4.1) โครงการพัฒนาดัชนีความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Climate Risk Index; CRI) ของประเทศไทย

- โครงการการศึกษาดัชนีความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประเทศไทย (Climate Risk Index-Thailand ; CRI- Thailand)

4.2) โครงการเสริมศักยภาพและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการปรับตัวรายสาขา และการปรับตัวเชิงพื้นที่ในรายสาขาที่เกี่ยวข้อง (Cross Cutting)

- โครงการเสริมศักยภาพและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการปรับตัวรายสาขา และการปรับตัวเชิงพื้นที่ในรายสาขาที่เกี่ยวข้อง (Cross Cutting) เช่น การส่งเสริมประเมิน ความสูญเสียและเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศรายสาขา และรายพื้นที่ เป็นต้น

- โครงการจัดทำแผนการดำเนินงานด้านการปรับตัวเชิงพื้นที่ในรายสาขา และสาขาที่เกี่ยวข้อง (Cross Cutting)

- โครงการเสริมศักยภาพและส่งเสริมการดำเนินงานด้านการปรับตัวรายสาขา และสาขาที่เกี่ยวข้อง (Cross Cutting)

- โครงการศึกษาการยกระดับการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย

4.3) โครงการขับเคลื่อนการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.4) โครงการศึกษาแนวทางพัฒนากลไกการเงินภายในประเทศด้านการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ และเพิ่มขีดความสามารถการเข้าถึงกองทุนภูมิอากาศสีเขียว (Green Climate Fund) และแหล่งทุนที่มีศักยภาพ (Potential fund)

4.5) โครงการศึกษาและจัดทำกรอบแนวทางการส่งเสริมและกำกับการลงทุน ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลักดันการจัดทำงบประมาณสีเขียว (Green Budgeting Tagging)

4.6) โครงการพัฒนาและขับเคลื่อนมาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Thailand Taxonomy)

4.7) โครงการพัฒนาระบบซื้อขายสิทธิการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

4.8) โครงการจัดทำแนวทางและกลไกการบริหารจัดการคาร์บอนเครดิตภายใต้ กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

4.9) โครงการจัดทำระบบสารสนเทศการรายงานข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สำหรับรองรับการดำเนินงานตามกฎหมายว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย

4.10) โครงการพัฒนาชุดข้อมูลองค์ความรู้ด้านความเสี่ยงและผลกระทบจากอดีต- ปัจจุบัน ในระดับพื้นที่และการดำเนินงานส่วนกลาง เพื่อสนับสนุนการจัดทำนโยบาย

4.11) โครงการจัดทำข้อมูลความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับ ตำบล

4.12) โครงการเพื่อสนับสนุนการให้บริการข้อมูลภูมิอากาศ (Climate Information Services)

4.13) โครงการพัฒนาบริการข้อมูลภูมิอากาศรายสาขา

4.14) ชุดโครงการเสริมสร้างความร่วมมือและบูรณาการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ

4.15) โครงการเสริมสร้างความร่วมมือเพื่อผลักดันประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศผ่านเครื่องมือการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (อาทิ Protected Area, OECMs)

4.16) โครงการส่งเสริมความร่วมมือด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับท้องถิ่น

4.17) โครงการบูรณาการและขับเคลื่อนประเด็นเชิงพื้นที่ด้านการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (อาทิ NbS, EbA, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, นวัตกรรมและเทคโนโลยี)

4.18) โครงการสนับสนุนการนำมาตรการด้านปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสู่การปฏิบัติ ขยายผลในระดับพื้นที่

4.19) โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเชิงพื้นที่ (Area-Based Best Practice)

4.20) โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้พื้นที่ต้นแบบด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.21) โครงการพัฒนาการเชื่อมโยงการดำเนินงานด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศรายสาขา

4.22) โครงการยกระดับการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบด้านการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถของเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนสังคมแห่งการตื่นรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

คำอธิบาย

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของเครือข่ายและภาคีทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสร้างสังคมที่มีความตื่นตัว พร้อมส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ และการพัฒนาความตื่นตัวในสังคมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยใช้การสื่อสารเชิงรุกเพื่อสร้างความเข้าใจและจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้ให้กับเครือข่ายและภาคีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับชุมชนและพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เป้าหมายคือการสร้างชุมชนที่มีพฤติกรรม Climate Friendly และการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในสังคม

1) เป้าหมาย

- 1.1) ประชาชน/ ชุมชน มีพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและ Climate Friendly
- 1.2) เครือข่ายและภาคีทุกภาคส่วนสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ สิ่งแวดล้อมได้อย่างต่อเนื่อง

2) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- 2.1) ร้อยละความสำเร็จของกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมที่ขับเคลื่อนผ่านเครือข่ายและภาคีทุกภาคส่วน
- 2.2) จำนวนพื้นที่ที่มีการขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง
- 2.3) ร้อยละของเครือข่ายในการทำงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.4) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและ Climate Friendly

3) แนวทางการพัฒนา

3.1) ส่งเสริมและสนับสนุนการสื่อสารสาธารณะเชิงรุก

3.2) สนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศ

3.3) เสริมสร้างองค์ความรู้ และพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่าย

4) โครงการ

4.1) โครงการสร้างความตระหนักรู้ภาคประชาชนตามพันธกรณีภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.2) โครงการพัฒนากลไกการสื่อสารเพื่อสนับสนุนทุกภาคส่วนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำและ Climate resilience (โครงการพัฒนา platform)

4.3) โครงการสื่อสารและใช้ประโยชน์จากงานวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศสู่สาธารณะ (Research Cafe) และสนับสนุนนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.4) โครงการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาสำหรับโรงเรียนเพื่อรองรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.5) โครงการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนผ่านการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long Learning) และกิจกรรมวิทยาศาสตร์ภาคพลเมือง (Citizen Science) เพื่อมุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำ

4.6) โครงการเพิ่มศักยภาพศูนย์ประสานงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความหลากหลายทางชีวภาพ ระดับจังหวัด (Provincial Climate Change and Biodiversity Coordination Center: PCCB)

แผนปฏิบัติการเรื่องที่ 4 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ด้วยข้อมูลและองค์ความรู้

คำอธิบาย

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ มีเป้าหมายเพื่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผ่านการพัฒนาข้อมูล งานวิจัย และองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศ รวมถึงการสร้างระบบติดตามและประเมินผล ตลอดจนการพัฒนาศูนย์ข้อมูลที่พร้อมให้บริการและสนับสนุนการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยงระหว่างงานวิจัยกับนโยบายและการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ โดยสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยในเชิงปฏิบัติ (Research Utilization) และการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่ครอบคลุมสถานการณ์ระดับชาติ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาศูนย์ข้อมูลที่มีความพร้อมในการรวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายและการจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างยั่งยืน

1) เป้าหมาย

- 1.1) ผลงานวิจัยมีความสอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมเสริมสร้างความพร้อมของระบบและโครงสร้างพื้นฐานการวิจัย
- 1.2) มีการผลักดันผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ (Research Utilization)
- 1.3) มีระบบติดตามและประเมินผลสถานการณ์และการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศระดับชาติ
- 1.4) มีศูนย์ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่พร้อมต่อการให้บริการและใช้ประโยชน์เพื่อการตัดสินใจ
- 1.5) การยกระดับ Tier ของการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจก
- 1.6) การยกระดับการประเมินและการจัดทำชุดข้อมูลตัวชี้วัด ข้อมูลการคาดการณ์สภาพภูมิอากาศด้วยแบบจำลอง

2) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- 2.1) ร้อยละของผลงานวิจัยที่ตอบสนองต่อประเด็นยุทธศาสตร์/ นโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ สิ่งแวดล้อม
- 2.2) จำนวนผลงานวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ (ตัวชี้วัด กพร. ปรับโครงสร้าง)
- 2.3) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาติดตามและประเมินผลสถานการณ์และการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศระดับชาติ
- 2.4) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาศูนย์ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 2.5) ร้อยละความสำเร็จในการยกระดับชั้นความซับซ้อนและความแม่นยำ (Tier) สำหรับข้อมูลกิจกรรม (AD) และค่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (EF) ในการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย
- 2.6) ร้อยละความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพข้อมูลการคาดการณ์ด้านภูมิอากาศของประเทศไทยข้อมูลภูมิอากาศในมีความละเอียด 5x5 ตร.กม.

3) แนวทางการพัฒนา

3.1) พัฒนาข้อมูล งานวิจัย และองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

3.2) พัฒนาการติดตามและประเมินผลสถานการณ์และการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศระดับชาติ

3.3) พัฒนาและบูรณาการศูนย์ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4) โครงการ

4.1) โครงการพัฒนารอบการวิจัย เสริมสร้างและผลักดันการวิจัยวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อมของประเทศ

4.2) โครงการจัดทำระบบและชุดข้อมูล เพื่อสนับสนุนการติดตามประเมินผลสถานการณ์และการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศระดับชาติ

4.3) โครงการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการติดตามและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (รายงานสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ราย 5 ปี รายงานพิเศษ (Special Report) ในทุกๆ 2 ปี รายงานการดำเนินงานต่อคณะกรรมการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระดับชาติ)

4.4) โครงการพัฒนา เชื่อมโยง และให้บริการข้อมูลและระบบสารสนเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4.5) โครงการวิจัยเพื่อยกระดับความแม่นยำ (Tier) สำหรับข้อมูลกิจกรรม (AD) และค่าการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (EF) ในการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย

4.6) โครงการวิจัยเพื่อการยกระดับคุณภาพข้อมูลการคาดการณ์ด้านภูมิอากาศของประเทศไทยข้อมูลภูมิอากาศในมีความละเอียด 5x5 ตร.กม.

4.7) โครงการประเมินและทบทวนความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อหนุนเสริมความยืดหยุ่น (Resilience) ของประเทศไทย

แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 5 พัฒนาขีดสมรรถนะองค์กรสู่ความเป็นองค์กรอัจฉริยะ และยั่งยืน (Smart and Sustainable Organization)

คำอธิบาย

ประเด็นยุทธศาสตร์นี้ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาขีดสมรรถนะของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อมให้ก้าวสู่ความเป็นองค์กรอัจฉริยะ (Smart Organization) ที่มีมาตรฐานการดำเนินงานขั้นสูง พร้อมสร้างความยั่งยืนในการบริหารจัดการและรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการยกระดับการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดผ่านการปรับโครงสร้างองค์กร การพัฒนาทรัพยากรบุคคล และการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาสนับสนุนการจัดการที่ยืดหยุ่นและคล่องตัว นอกจากนี้ยังเน้นการพัฒนาติดตามและประเมินผลด้วยข้อมูลเรียลไทม์ การสื่อสารภายในที่รวดเร็วและโปร่งใส รวมถึงการจัดการที่สอดคล้องกับมาตรฐาน PMQA ระดับสูง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายองค์กรที่เป็นเลิศ และยั่งยืนในทุกมิติ

1) เป้าหมาย

- 1.1) มีมาตรฐานการดำเนินงานชั้นสูงตามกรอบ PMQA
- 1.2) กรมฯ มีโครงสร้างที่สอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
- 1.3) มีแผนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับภารกิจตามอนุสัญญา UNFCCC
- 1.4) มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมในการบริหารจัดการองค์กร และการตัดสินใจเชิงนโยบายอย่างรวดเร็ว แม่นยำ และทันต่อสถานการณ์

2) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

- 2.1) คะแนน PMQA จากการประเมินโดยสำนักงาน กพร อยู่ในระดับชั้นสูง
- 2.2) ระดับความสำเร็จในการปรับโครงสร้างที่สอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
- 2.3) ระดับความสำเร็จของการจัดทำแผนและดำเนินการตามแผนบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับอนุสัญญา UNFCCC
- 2.4) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลแบบเรียลไทม์ที่สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบาย
- 2.5) ระดับความสำเร็จในการพัฒนา/ ปรับปรุงระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการทำงานและเชื่อมโยงข้อมูลการทำงานร่วมกัน

3) แนวทางการพัฒนา

- 3.1) ปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนภารกิจของกรมฯ
- 3.2) การพัฒนาแนวทางและมาตรการในการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล
- 3.3) การพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลด้วยข้อมูลเรียลไทม์และนวัตกรรมเพื่อการจัดการที่มีประสิทธิภาพ
- 3.4) พัฒนาระบบการสื่อสารภายในองค์กรให้รวดเร็ว โปร่งใส และเชื่อมโยงกับส่วนงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3.5) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อรองรับการทำงานที่ยืดหยุ่น และคล่องตัว

4) โครงการ

- 4.1) โครงการออกแบบภารกิจใหม่ (Re-design) ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
- 4.2) โครงการจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคล (HR Scorecard)
- 4.3) โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับภารกิจด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- 4.4) โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลาง เพื่อใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงาน
- 4.5) โครงการพัฒนาเครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อรองรับการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.6) โครงการพัฒนาระบบการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

5.3 ประมาณการวงเงินงบประมาณรวม (2566 – 2570)

5.3.1 ประมาณการวงเงินงบประมาณทั้งหมด

4,406,287,900 บาท

แหล่งเงิน*				
เงินงบประมาณแผ่นดิน	เงินรายได้ของหน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ
		ในประเทศ	ต่างประเทศ	
4,406,287,900 บาท				

5.3.2 ประมาณการวงเงินงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการ

1) ประมาณการวงเงินงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการ เรื่อง พัฒนา ผลักดัน และขับเคลื่อนนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่การพัฒนาเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ มี Climate Resilience อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ

แผนปฏิบัติราชการ	2566	2567	2568	2569	2570	วงเงินรวม
เงินงบประมาณแผ่นดิน	1,063,200 บาท	36,085,800 บาท	39,369,600 บาท	38,487,300 บาท	154,987,300 บาท	269,993,200 บาท
เงินรายได้ของหน่วยงาน						
เงินกู้ในประเทศ						
เงินต่างในประเทศ						
อื่นๆ						

2) ประมาณการวงเงินงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการ เรื่อง พัฒนามาตรการ ทั่วโลก และเครื่องมือเชิงนโยบาย ในการขับเคลื่อนและยกระดับการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและมี Climate Resilience

แผนปฏิบัติราชการ	2566	2567	2568	2569	2570	วงเงินรวม
เงินงบประมาณแผ่นดิน			20,500,000 บาท	73,710,400 บาท	475,000,000 บาท	569,210,400 บาท
เงินรายได้ของหน่วยงาน						
เงินกู้ในประเทศ						
เงินต่างในประเทศ						
อื่นๆ						

3) ประมาณการวงเงินงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการ เรื่อง เพิ่มขีดความสามารถของเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนสังคมแห่งการตื่นรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แผนปฏิบัติราชการ	2566	2567	2568	2569	2570	วงเงินรวม
เงินงบประมาณแผ่นดิน	167,905,800 บาท	184,235,500 บาท	184,067,400 บาท	160,555,000 บาท	606,189,000 บาท	1,302,952,700 บาท
เงินรายได้ของหน่วยงาน						
เงินกู้ในประเทศ						
เงินต่างในประเทศ						
อื่นๆ						

4) ประมาณการวงเงินงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการ เรื่อง ยกระดับการบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยข้อมูลและองค์ความรู้

แผนปฏิบัติราชการ	2566	2567	2568	2569	2570	วงเงินรวม
เงินงบประมาณแผ่นดิน	66,579,900 บาท	94,215,200 บาท	182,187,400 บาท	171,522,400 บาท	324,265,000 บาท	838,769,900 บาท
เงินรายได้ของหน่วยงาน						
เงินกู้ในประเทศ						
เงินต่างในประเทศ						
อื่นๆ						

5) ประมาณการวงเงินงบประมาณตามแผนปฏิบัติราชการ เรื่อง ยกระดับการบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยข้อมูลและองค์ความรู้

แผนปฏิบัติราชการ	2566	2567	2568	2569	2570	วงเงินรวม
เงินงบประมาณแผ่นดิน	226,625,300 บาท	224,864,200 บาท	243,073,100 บาท	346,847,400 บาท	383,951,700 บาท	1,425,361,700 บาท
เงินรายได้ของหน่วยงาน						
เงินกู้ในประเทศ						
เงินต่างในประเทศ						
อื่นๆ						

5.4 ความเกี่ยวข้องกับเป้าหมายแผนแม่บทย่อย (Y1) ของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติกับแผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ปี 61-80)		ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน	ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		ยุทธศาสตร์ที่ 6 การปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
แผนแม่บท ภายใต้ ยุทธศาสตร์ ชาติ ฉบับ ปรับปรุง (66- 80)	ประเด็นแผน แม่บท	6. พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	18 การเติบโตอย่างยั่งยืน		20 การบริการประชาชนและ ประสิทธิภาพภาครัฐ
	เป้าหมายแผน แม่บท	ประเทศไทยมีพื้นที่ที่มีแผนผังภูมิโนเวคเพื่อ เป็นกรอบในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชนบท มั่นคง เกษตรยั่งยืน และอุตสาหกรรมเชิง นิเวศ รวมทั้งผังพื้นที่อนุรักษ์ ทรัพยากร ธรรมชาติ แหล่งโบราณคดี	สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน		บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้บริการ
	ตัวชี้วัดแผน แม่บท	แผนผังภูมิโนเวคระดับภาค	ความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลก (อันดับภายในปี 2570/2575/2580) ปี 66-70 น้อยกว่า 40 (อยู่ ระหว่างการพิจารณาตัวชี้วัดใหม่)		ระดับความพึงพอใจในคุณภาพการ ให้บริการของภาครัฐ
	แผนแม่บทย่อย	6.2 แผนย่อยการพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการ บริหารจัดการตามแผนผังภูมิโนเวคอย่างยั่งยืน	18.3 แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่ เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ	18.5 แผนย่อยการยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกา หนดอนาคตประเทศ	20.1 การพัฒนาบริการประชาชน
	เป้าหมายแผน แม่บทย่อย	เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่ มีประสิทธิภาพครอบคลุมและได้มาตรฐาน	การปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยลดลง	คนไทยมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้าน สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี	สัดส่วนความสำเร็จของกระบวนงานที่ได้รับ การปรับเปลี่ยนให้เป็นดิจิทัล ปี 66-70 ไม่ น้อยกว่า(ร้อยละ 60)
	ตัวชี้วัดแผน แม่บทย่อย	จำนวนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (จำนวน เมืองสะสม) ปี 66 – 70 ไม่น้อยกว่า 30 เมืองปี 71 – 75 ไม่น้อยกว่า 60 เมืองปี 76 – 80 ไม่น้อยกว่า 90 เมือง	1. ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมลดลงจาก กรณีปกติ (ร้อยละ ภายในปี 2570 /2575/2580) ปี 66- 70 ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ปี 2. ดัชนีความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ (Global Climate Risk Index: CRI) (อันดับ ภายในปี 2570 /2575/2580) ปี 66-70 ไม่น้อยกว่า 40 ปี	ดัชนีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม (เฉลี่ย ร้อยละ)ปี 66-70 (เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 15)	หมวดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มี ประสิทธิภาพ และตอบโจทยประชาชน
แผนพัฒนา เศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (66- 70)	หมวดหมาย	หมวดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมือง อัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้ อย่างยั่งยืน	หมวดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและ ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	หมวดหมายที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและ สังคมคาร์บอนต่ำ	หมวดหมายที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มี ประสิทธิภาพ และตอบโจทยประชาชน
	เป้าหมาย	เป้าหมายที่ 3 การพัฒนาเมืองให้มีความ น่าอยู่อย่างยั่งยืน มีความพร้อมในการ รับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทุก รูปแบบ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมี คุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง	เป้าหมายที่ 3 สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	เป้าหมายที่ 3 สังคมไทยปล่อยก๊าซเรือนกระจกและ มลพิษลดลง	เป้าหมายที่ 2 ภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูง คล่องตัว

	ตัวชี้วัด	2. เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนมีจำนวนมากขึ้น	3.1 ชุมชน ท้องถิ่น อาสาสมัคร และเครือข่าย ที่สามารถจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80 ภายในปี 2570	2. การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพิ่มขึ้น โดยมีอัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ของประเทศ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของปริมาณขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ภายในปี 2570	2. ผลการสำรวจรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ในองค์ประกอบ ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ดัชนีการมีส่วนร่วมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดัชนีทุนมนุษย์ และดัชนีการให้บริการภาครัฐออนไลน์ ไม่ต่ำกว่าอันดับที่ 40 ของโลก และมีคะแนนไม่ต่ำกว่า 0.82	
แผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 66 - 70) ของกรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม	เป้าหมาย	“ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสู่สังคมคาร์บอนต่ำ พร้อมรับปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”				
	ตัวชี้วัดรวม	จำนวนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า 30 เมือง	ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยรวมลดลงจากกรณีปกติเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20	ดัชนีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 15	-	
	แผนปฏิบัติราชการ	แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 3 การเพิ่มขีดความสามารถของเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนสังคมแห่ง การตื่นรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 1 พัฒนาผลิตภัณฑ์ และขับเคลื่อนนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่การพัฒนาเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ มี Climate Resilience อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ	แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 2 พัฒนามาตรการ กลไก และเครื่องมือเชิงนโยบาย ในการขับเคลื่อนและยกระดับการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ และมี Climate Resilience	แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 4 ยกระดับการบริหารจัดการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วยข้อมูลและองค์ความรู้	แผนปฏิบัติราชการเรื่องที่ 5 พัฒนาศักยภาพขององค์กรสู่ความเป็นองค์กรอัจฉริยะ และยั่งยืน (Smart and Sustainable Organization)
	เป้าหมาย	1) ประชาชน/ ชุมชน มีพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและ Climate Friendly 2) เครือข่ายและภาคีทุกภาคส่วนสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ สิ่งแวดล้อมได้อย่างต่อเนื่อง	1) มีกฎหมาย นโยบาย และแผนสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ แนวทางการพัฒนา และบริบทสากล 2) มีความร่วมมือระหว่างประเทศที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพันธกรณีระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง	1) มีมาตรการ และกลไกที่พร้อมต่อการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย 2) มีแนวทางในการขับเคลื่อนมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกลไกทางการเงิน ที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย	1) ผลงานวิจัยมีความสอดคล้องและสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมเสริมสร้างความพร้อมของระบบและโครงสร้างพื้นฐานการวิจัย 2) มีการผลักดันผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ (Research Utilization) 3) มีระบบติดตามและประเมินผลสถานการณ์และการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศระดับชาติ 4) มีศูนย์ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่พร้อมให้บริการและใช้ประโยชน์เพื่อการตัดสินใจ 5) การยกระดับ Tier ของการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจก 6) การยกระดับการประเมินและการจัดทำชุดข้อมูลตัวชี้วัด ข้อมูลการคาดการณ์สภาพภูมิอากาศด้วยแบบจำลอง	1) มีมาตรฐานการดำเนินงานขั้นสูงตามกรอบ PMQA 2) กรมฯ มีโครงสร้างที่สอดคล้องกับการกิจและเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม 3) มีแผนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการกิจตามอนุสัญญา UNFCCC 4) มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมในการบริหารจัดการองค์กร และการตัดสินใจเชิงนโยบายอย่างรวดเร็ว แม่นยำ และทันต่อสถานการณ์

	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ยุทธศาสตร์	<p>1) ร้อยละความสำเร็จของกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อมที่ขับเคลื่อนผ่านเครือข่ายและภาคีทุกภาคส่วน</p> <p>2) จำนวนพื้นที่ที่มีการขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง</p> <p>3) ร้อยละของเครือข่ายในการทำงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง</p> <p>4) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและ Climate Friendly</p>	<p>1) จำนวนความสำเร็จของโครงการเพื่อพัฒนากรอบกฎหมาย นโยบาย และแผนสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ แนวทางการพัฒนา และบริบทสากล อย่างน้อย 3 โครงการต่อปี</p> <p>2) จำนวนกิจกรรมอย่างน้อย 2 กิจกรรมที่ดำเนินการสำเร็จภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี</p>	<p>1) จำนวนความสำเร็จของโครงการในการจัดทำและพัฒนามาตรการ เครื่องมือ และกลไกที่สนับสนุนการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อย่างน้อย 3 โครงการต่อปี</p> <p>2) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาแนวทางในการขับเคลื่อนมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกลไกทางการเงิน</p>	<p>1) ร้อยละของผลงานวิจัยที่ตอบสนองต่อประเด็นยุทธศาสตร์/นโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ สิ่งแวดล้อม</p> <p>2) จำนวนผลงานวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ สิ่งแวดล้อมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ (ตัวชี้วัด กพร. ปรับโครงสร้าง)</p> <p>3) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาติดตามและประเมินผลสถานการณ์ และการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศระดับชาติ</p> <p>4) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาศูนย์ข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p>5) ร้อยละความสำเร็จในการยกระดับชั้นความซับซ้อนและความแม่นยำ (Tier) สำหรับข้อมูลกิจกรรม (AD) และการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (EF) ในการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย</p> <p>6) ร้อยละความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพข้อมูลการคาดการณ์ด้านภูมิอากาศของประเทศไทยข้อมูลภูมิอากาศใหม่ ความละเอียด 5x5 ตร.กม.</p>	<p>1) คะแนน PMQA จากการประเมินโดยสำนักงาน กพร. อยู่ในระดับขั้นสูง</p> <p>2) ระดับความสำเร็จในการปรับโครงสร้างที่สอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ สิ่งแวดล้อม</p> <p>3) ระดับความสำเร็จของการจัดทำแผน และดำเนินการตามแผนบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับอนุสัญญา UNFCCC</p> <p>4) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลแบบเรียลไทม์ที่สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบาย</p> <p>5) ระดับความสำเร็จในการพัฒนา/ปรับปรุงระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการทำงานและเชื่อมโยงข้อมูลการทำงานร่วมกัน</p>
--	------------------------------------	--	---	--	--	--

ส่วนที่ 6

การติดตามและประเมินผล

ส่วนที่ 6 การติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี

เพื่อให้แผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ตลอดตัวชี้วัด จึงควรมีแนวทางการดำเนินการ แผนปฏิบัติราชการในลักษณะการบูรณาการร่วมกันระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้อง กระบวนการติดตามและประเมินผลจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมากเนื่องจากกระบวนการติดตามและประเมินผลในยุทธศาสตร์ชาติ ฯ ทั้งนี้การได้มาซึ่ง ข้อมูลการประเมินผลของแต่ละส่วนงานที่รับผิดชอบ จะทำให้ทราบถึงผลการดำเนินการของแต่ละตัวชี้วัดว่าบรรลุผลหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานอย่างไร อันนำมาสู่การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุผลการดำเนินการ

6.1 กรอบแนวคิดการประเมินผล

การประเมินผลโดยใช้กรอบการวัดผลองค์กรแบบสมดุล เป็นเทคนิคการประเมินที่พัฒนาขึ้นเมื่อ ค.ศ.1992 โดย Robert S.Kaplan David P. Norton จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ผลการศึกษาได้เสนอให้มีการวัดผลที่คำนึงถึงมิติต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นมาภายใต้ชื่อ “การวัดผลองค์กรแบบสมดุล (Balanced Scorecard)” (Kaplan & Norton: VIII, 1996) โดยคำนึงถึงมิติที่แตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน (Financial) ด้านลูกค้า (Customer) ด้านกระบวนการภายในองค์กร (Internal) และด้านนวัตกรรมและการเรียนรู้ (Innovation and Learning) เป็นการสร้างความสมดุลระหว่างการวัดผลสำเร็จที่เกิดขึ้นในระยะสั้นและการวัดผลถึงความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว สร้างความสมดุลระหว่างการวัดผลที่เน้นการเงินและไม่เน้นการเงิน สร้างความสมดุลระหว่างตัวชี้วัดผลผลิต (Lagging Indicators) กับตัวชี้วัดที่เป็นปัจจัยนำหรือสาเหตุ (Leading Indicators) และสร้างความสมดุลระหว่างการวัดผลการดำเนินงานจากภายในองค์กร (Internal) และจากภายนอกองค์กร (External)

การวัดผลองค์กรแบบสมดุล ประกอบด้วยมิติสำคัญที่ต้องคำนึงถึง 4 มิติ คือ

ซึ่งทั้ง 4 มิติของ Balanced Scorecard ของภาครัฐไทย ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ มีรายละเอียดดังนี้

มิติที่ 1 : มิติด้านประสิทธิผล คือผลสำเร็จตามแผนปฏิบัติราชการ ยังรวมถึงการแสดงผลงานและผลสำเร็จที่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายและพันธกิจของส่วนราชการ ตามที่ได้รับงบประมาณในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขกับประชาชน

มิติที่ 2 : มิติด้านคุณภาพการให้บริการ คือ การให้ความสำคัญกับลูกค้าในการให้บริการที่มีคุณภาพ สร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ

มิติที่ 3 : มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ คือการแสดงความสามารถในการปฏิบัติราชการ และการบริหารงบประมาณ เช่น ประสิทธิภาพของการใช้พลังงาน, การลดระยะเวลาการให้บริการ, การจัดทำต้นทุนต่อหน่วย(ค่าใช้จ่าย) เป็นต้น

มิติที่ 4 : มิติด้านการพัฒนาองค์กร คือการเตรียมความพร้อมหรือการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น การจัดการความรู้, การจัดการทุนด้านมนุษย์, การจัดการสารสนเทศ, การพัฒนากฎหมาย หรือการบริหารจัดการองค์กร เป็นต้น (สำนักงาน ก.พ.ร. (2552 : 128)

1.1 ระยะเร่งด่วน

(1) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ให้ทุกส่วนงานของกรมฯ เพื่อเป็นการสื่อสารทิศทางการดำเนินงานให้ไปในทิศทางเดียวกัน และสื่อสารไปยังภาคีต่างๆ เช่น ภาครัฐที่เกี่ยวข้อง องค์กรไม่แสวงหากำไร และภาคประชาชนเพื่อสร้างความตระหนักในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ร่วมกัน

(2) ทุกส่วนงานแปลแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) สู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ผ่านโครงการ มาตรการ รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่มีการดำเนินงาน

(3) พัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสามารถ ส่งต่อข้อมูลการดำเนินงาน และรายงานผลการดำเนินงานกลับไปยังหน่วยงานเพื่อได้รับทราบผลการดำเนินงานอันประกอบด้วย ความสำเร็จและอุปสรรคปัญหาระหว่างการดำเนินงาน เพื่อที่จะสามารถปรับเปลี่ยนทิศทางหรือรูปแบบในการดำเนินงานที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพประเมินรายไตรมาส

1.2 ระยะกลาง

(1) ส่วนงานรายงานผลการดำเนินงานประจำปี โครงการ ตัวชี้วัดรายไตรมาสผ่านระบบการติดตามและประเมินผล

(2) ติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

(3) มีการประเมินตัวชี้วัดรายปี (ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตัวชี้วัด ดำเนินการเก็บข้อมูล/ เครื่องมือประเมิน) โดยให้ external audit หน่วยงานและองค์กรดำเนินการมีการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ซึ่งออกแบบเพื่อใช้ในการจัดทำรายงานและให้สอดคล้องกับระบบการติดตามและประเมินผลรับทราบเพื่อทบทวนการดำเนินงาน

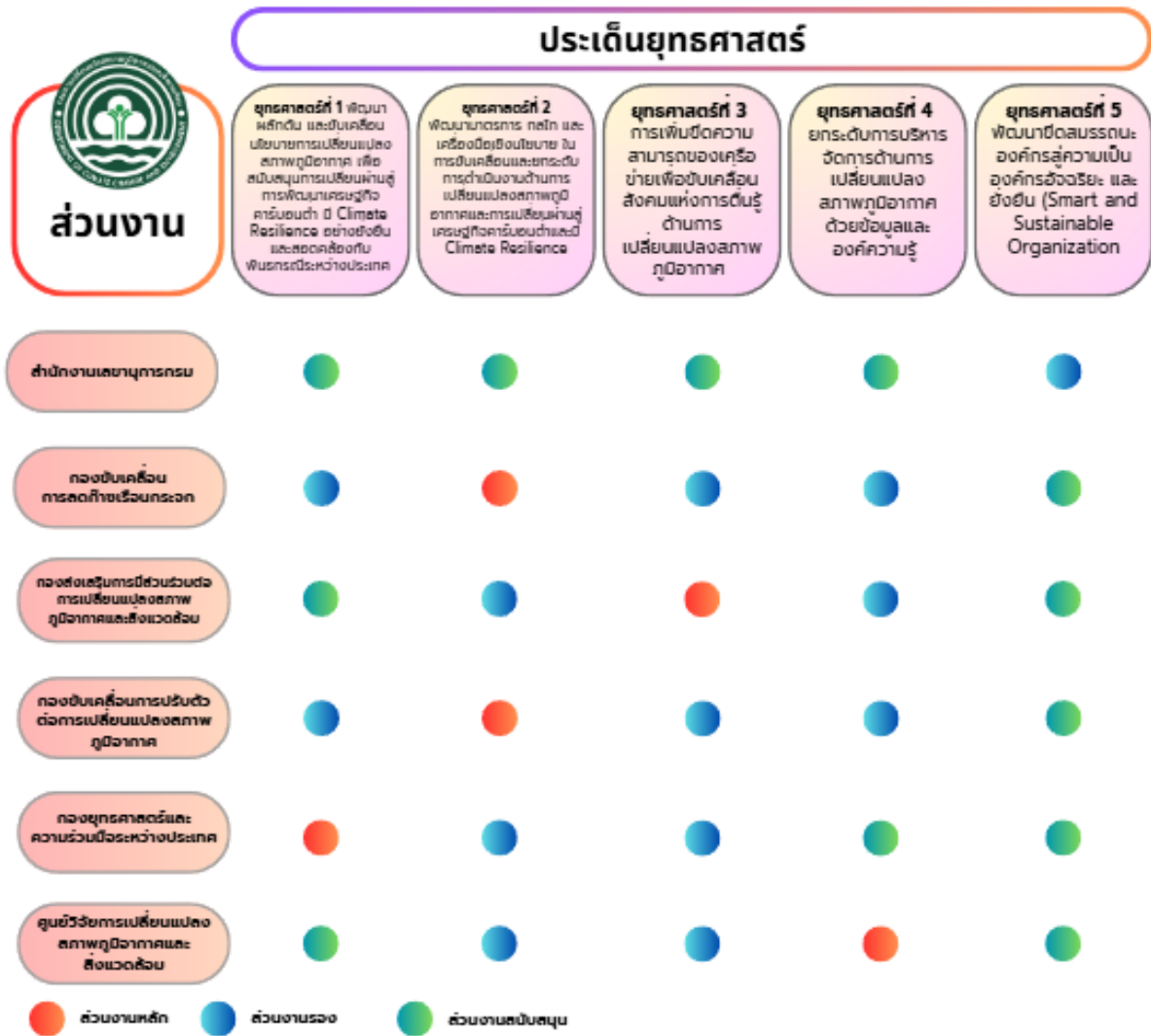
(4) ประเมินผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแรกเพื่อกำหนดแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ในระยะต่อไป

1.3 ระยะยาว

(1) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลังสิ้นสุดแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

(2) ประเมินผลการดำเนินงานความสำเร็จของการดำเนินงาน วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนปัจจัยความสำเร็จในขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

6.3 ส่วนงานภายใต้แผนปฏิบัติการระยะ 5 ปี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพลังงาน. (2558). แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. 2558 – 2579. กรุงเทพฯ: กระทรวงพลังงาน.
- กระทรวงพลังงาน. (2561). แผนอนุรักษ์พลังงานพ.ศ. 2561 – 2580 กรุงเทพฯ: กระทรวงพลังงาน.
- บีบีซี นิวส์ ไทย. (2567). ฝุ่น PM2.5: คนไทยป่วยจาก “มลพิษทางอากาศ” กว่า 10 ล้านคนในปี 2566. Retrieved from <https://www.bbc.com/thai/articles/c723508nx22o>
- สถานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565 - 2570): ราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580): สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558). แผนแม่บทการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย (พ.ศ. 2558 - 2593). กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়รัฐมนตรี. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570): ราชกิจจานุเบกษา.
- ADB. (2023). When it Comes to Fighting Climate Change, Green is Golden. Retrieved from <https://www.adb.org/news/features/when-it-comes-fighting-climate-change-green-golden>
- ASEAN Secretariat. (2021a). ASEAN Regional Action Plan for Combating Marine Debris in the ASEAN Member States. *ASEAN Secretariat, Jakarta*.
- ASEAN Secretariat. (2021b). ASEAN state of climate change report: Current status and outlook of the ASEAN region toward the ASEAN climate vision 2050.
- Chaichaloempreecha, A., Chunark, P., Hanaoka, T., & Limmeechokchai, B. (2022). Thailand's mid-century greenhouse gas emission pathways to achieve the 2 degrees Celsius target. *Energy, Sustainability and Society*, 12(1), 22.
- Kiguchi, M., Takata, K., Hanasaki, N., Archevarahuprok, B., Champathong, A., Ikoma, E., . . . Kazama, S. (2021). A review of climate-change impact and adaptation studies for the water sector in Thailand. *Environmental Research Letters*, 16(2), 023004.
- Lee, H., Calvin, K., Dasgupta, D., Krinner, G., Mukherji, A., Thorne, P., . . . Barret, K. (2023). IPCC, 2023: Climate Change 2023: Synthesis Report, Summary for Policymakers. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, H. Lee and J. Romero (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland.
- Misila, P., Winyuchakrit, P., & Limmeechokchai, B. (2020). Thailand's long-term GHG emission reduction in 2050: the achievement of renewable energy and energy efficiency beyond the NDC. *Heliyon*, 6(12).

- NOAA. (2019). 2019 was 2nd-hottest year on record for Earth say NOAA, NASA. Retrieved from <https://www.noaa.gov/news/2019-was-2nd-hottest-year-on-record-for-earth-say-noaa-nasa>
- ONEP. (2022). *Thailand's Fourth National Communication (NC4)*. Bangkok, Thailand: Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP), Ministry of Natural Resources and Environment (MONRE).
- Overland, I., Sagbakken, H. F., Chan, H.-Y., Merdekawati, M., Suryadi, B., Utama, N. A., & Vakulchuk, R. (2021). The ASEAN climate and energy paradox. *Energy and Climate Change*, 2, 100019.
- Paris Agreement. (2015). United nations. *United Nations treaty collect*, 1-27.
- Sachs, J. D., Lafortune, G., Fuller, G., & Drumm, E. (2023). Sustainable development report 2023: Implementing the SDG Stimulus.
- Seah, S., & Martinus, M. (2021). *Gaps and opportunities in ASEAN's climate governance*: ISEAS-Yusof Ishak Institute.
- ThaiPBS. (2567). ไทยเดินหน้าขยายป่าชุมชน บรรลุเป้าหมาย “ข้อตกลงปารีส” ลดโลกร้อน. Retrieved from <https://www.thaipbs.or.th/news/content/344354>
- UNDP. (2023). Climate change is a matter of justice – here's why. Retrieved from <https://climatepromise.undp.org/news-and-stories/climate-change-matter-justice-heres-why>
- UNEP. (2023). *Adaptation Gap Report 2023: Underfinanced. Underprepared. Inadequate investment and planning on climate adaptation leaves world exposed.* . Nairobi: United Nations Environment Programme.
- Ürge-Vorsatz, D., Khosla, R., Bernhardt, R., Chan, Y. C., Vérez, D., Hu, S., & Cabeza, L. F. (2020). Advances toward a net-zero global building sector. *Annual Review of Environment and Resources*, 45(1), 227-269.
- Uy, N., & Shaw, R. (2010). Chapter 16 Climate change adaptation in ASEAN: Actions and challenges. In R. Shaw, J. M. Pulhin, & J. Jacqueline Pereira (Eds.), *Climate Change Adaptation and Disaster Risk Reduction: Issues and Challenges* (Vol. 4, pp. 349-368): Emerald Group Publishing Limited.
- WMO. (2023). Extreme weather. Retrieved from <https://wmo.int/topics/extreme-weather>
- World Economic Forum. (2024). *Global Risks Report 2024*. Cologny/Geneva Switzerland: World Economic Forum.

กรมการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กันยายน 2568